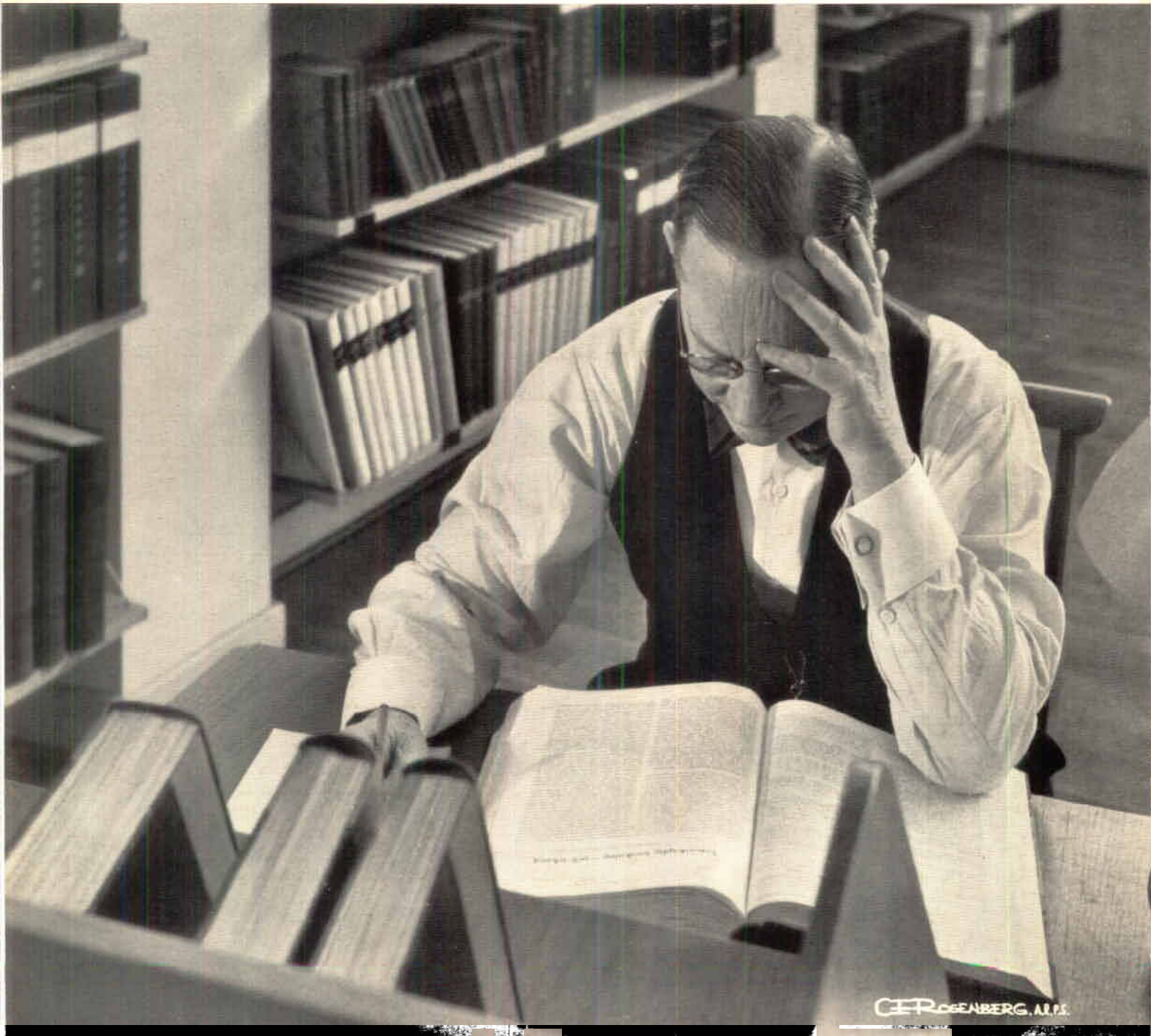

BRANNPUNKTEN

Arkivexemplar

Årg. 10

Nr 2

Juni 1952

HÖGANÄSKONCERNENS PERSONALTIDNING

Årg. 10 Nr 2 Juni 1952

Ansv. utgivare: P EG. GUMMESON

Huvudredaktör: B WALLGREN

Andre redaktörer: R KITTEL
R ENGBERG

Copyright

HÖGANÄS-BILLESOLMS AB, HÖGANÄS

UR INNEHALLET

Böcker i funkismiljö

Rolf G Kittel skildrar ett besök på Biblioteket i Höganäs 4

300 förslag per 1 000 arbetare

Eric Lindström berättar om några erfarenheter av amerikansk förslagsverksamhet 10

Bokslutet 1951

Det ekonomiska resultatet av fjolårets verksamhet presenteras i överskådlig form 11

Tipsvinst hägrar

Systemtips i stället för lotteri - nytt premierings-system för olycksfallsfritt arbete prövas i Schakt Gustaf Adolf 18

Vise mamma till 75 000 bibarn

Sign. E O besöker biodlare i Skromberga 26

»Tillfykten»

Höganästjänstemännens semesterhem i Mölle har invigts 28

Söt handölsfru vann i matlagningstävlan

»Brännpunkten» intervjuar fru Julia Larsson, Handöl, om hennes insats i riksbekant tävlan .. 29

Sankta Barbara

Ombudsman Emil Haase om gruvarbetarnas skyddshelgon 30

Spänstiga husmödrar i Bjuv och Gunnarstorp

Evald Johansson tittar intresserat på husmorsgymnastik 31

Omslagsbilden: ingenjören vid Metallurgiska forskningsavdelningen Henry Landberg har uppsökt Bibliotekets läsesal och fördjupat sig i en artikel rörande sitt arbetsområde. Se vidare »Böcker i funkismiljö» på s. 4.

Vikande konjunkturer,

dämpad överkonjunktur och liknande uttryck påträffar man numera rätt ofta som karakteristik av dagens ekonomiska läge. Ständigt återkommande meddelanden om driftsnedläggelser, permitteringar och inskränkt drift synes ge belägg för att karakteristiken är riktig.

Detta låter

ju nog så oroväckande. Ett faktum är emellertid, att en återgång till en mera »normal» konjunktur -- i den mån man över huvud taget kan tala om en sådan -- numera allmänt anses vara att föredra framför ett bibehållande eller en skärpning av överkonjunkturen. Den med överkonjunkturen sammanhängande överfulla sysselsättningen, vilken för många i förstone kanske framstått som ett eftersträvansvärt tillstånd, har ju nämligen i själva verket uppvisat så många poster på minussidan, att saldot blivit klart negativt. Vi behöver t.ex. bara tänka på en sådan minuspost som överrörligheten, vilken bl.a. lett till en ökning av olycksfallsfrekvensen inom industrien med allt vad detta betytt av personliga tragedier och minskad produktion. (Totala antalet anmälda olycksfall i arbetet under fjolåret var omkring 315 000, och dessa orsakade en nationalförlust på över 300 milj. kronor.)

Eftersom konjunkturutvecklingen

i hög grad har samhällliga återverkningar, är det klart, att statsmakterna ägnar den sin synnerliga uppmärksamhet. Här skall inte diskuteras de metoder -- konjunktur-

Oss emellan sagt:

skatt, investeringsavgift, kreditrestriktioner etc. -- som statsmakterna begagnar sig av för att medverka till den önskvärda dämpningen av överkonjunkturen, eftersom detta tillhör det (parti)politiska skeendet. Vi vill bara konstatera, att sådana åtgärder vidtas resp. planeras och att stor enighet om målet tydligen råder på ledande håll, även om åsikterna om medlen -- såsom ofta är fallet -- går isär. De vikande konjunkturerna, varom talades i början av denna krönika, måste följaktligen i viss utsträckning uppfattas som ett resultat av dessa medvetna åtgärder. Vilket givetvis inte utesluter, att dämpningen i hög grad också är en följd av internationella konjunktur rörelser.

I detta sammanhang

har från regeringshåll framförts tankar, som vi i denna spalt gärna skulle vilja något uppehålla oss vid. I årets statsverksproposition framhöll finansministern, att »några motåtgärder från statsmakternas sida för att häva verkningarna av en måttlig konjunkturdämpning i regel inte borde komma i fråga». Men han förutsatte vid detta betraktelsesätt i stället en »aktiv arbetsmarknadspolitik, som främjar en överflyttning av ledigbliven arbetskraft till sådana områden av produktionslivet, där arbetskraftsbrist är rådande». Samma tankegångar var statsministern inne på i årets remissdebatt, då han bl.a. yttrade, att »regeringen inte vore beredd att vidta skyddsåtgärder för att upprätthålla den överfulla sysselsättningen inom vissa näringsgrenar, så länge andra väsentliga näringsgrenar kämpar med brist på arbetskraft».

Här skymtar

således en helt annan form av rörlighet på arbetsmarknaden än den, som bär den

Bidrag till nästa nummer av »Brännpunkten» måste vara Red. tillhanda
senast den 1 augusti 1952.

illustre Hopp-Jerkas signatur, nämligen en rörlighet, som har till syfte att åstadkomma en medveten anpassning av näringslivet och arbetskraften i förhållande till varandra, så att jämvikt uppstår. Det är troligt, att *detta* slag av rörlighet inte går att genomföra utan vissa besvärligheter för den enskilde. S.S.D., ur vilken vi hämtat ovanstående båda citat, skriver också: »Denna omflyttning av arbetskraften är naturligtvis en mindre angenäm sak för de därav direkt berörda.»

Tidningen tillägger

emellertid en del tänkvärda ord, som vi för vårt företags vidkommande gärna vill understryka: »Men också dessa (de av omflyttningen direkt berörda) måste vid närmare eftertanke säga sig, att det i längden är tryggare att ha sin utkomst inom en näringsgren, där det råder viss brist på arbetskraft och som inte är konjunkturkänslig för impulser utifrån, än inom en industri, som helt enkelt blir tvungen att rätta sig efter ett förändrat läge med sämre sysselsättningsmöjligheter som följd.»

Höganäsbolagets gruvdrift

är en verksamhetsgren, där numera efter de genomgripande rationaliseringarna under de sista decennierna en tryggad försörjning mänskligt att döma kan beredas vår arbetarstam för överskådlig tid framåt. I den mån ovannämnda paroller vinner allmän genklang, vågar man därför kanske hoppas, att rekryteringen av arbetskraft till gruvorna hädanefter skall gå lättare än under senare år och att den tradition, som tidigare utbildats på dessa arbetsplatser, att yrket skulle gå i arv från far till son, åter skall komma till heders.

I avslutningen

till den nyss återopade tidningsartikeln heter det bl.a.: »Redan detta, att de utländska industrierna, som pressar på i konkurrensen med motsvarande svenska industrier, har ett lägre lönekonton än de svenska

industrierna, är en sak man inte gärna kommer förbi. Möjligheterna för svensk industri att hävda sig blir då beroende på huruvida den kan sörja för en effektiv och fortlöpande rationalisering.»

Höganäsbolaget har kanske för många kommit att framstå som ett företag, som i kraft av något slags monopolställning har möjlighet att dirigera marknaden efter behag. Så är ingalunda fallet. Inom praktiskt taget alla delar av Bolagets och i synnerhet dotterbolagens verksamhet råder en konkurrens, som ofta är knivskarp och som kräver betydande materiella och personella insatser.

Frambållandet

av rationaliseringens stora betydelse i industriens konkurrenskamp noteras med tillfredsställelse. Och rationaliseringsandan bör genomsyra hela företaget: rationalisering betyder ju ordagrant att göra saker och ting på ett förnuftigare och vettigare sätt, och rationalisering i denna bemärkelse borde därför ingen ha något att invända mot.

Den fortlöpande

rationaliseringen bör omfatta såväl de stora linjerna som de små. De stora linjerna är det ju närmast företagsledningarnas och specialisternas uppgift att ta hand om. Men även »mannen i ledet» har här en viktig uppgift att fylla, nämligen att helhjärtat medverka till att rationaliseringsåtgärderna blir genomförda, ty utan en dylik allas medverkan blir resultatet blott en halvmejsyr om inte rentav ett fiasko. I varje fall bör företagsledningen kunna förvänta, att åtgärderna inte motarbetas.

När det gäller

de mindre linjerna, vardagsrationaliseringen, finputsningen av produktionsapparaten, så träder varje enskilds möjligheter ännu mera i förgrunden. Det har sagts otaliga gånger, men är sant ändå, att den vet bäst var skon klämmer, som har den på

sig. Överfört till det industriella arbetslivet betyder detta, att den enskilde anställda bör ha de bästa förutsättningarna att upptäcka vad som inte är riktigt bra, t.ex. hos hans maskin eller redskap eller arbetsmetod. Han bör då påpeka förhållandet för sitt arbetsbefäl resp. i samarbetskommittén-företagsnämnden och därvid helst, om han så kan, komma med ett konkret förslag till förbättring. Men i många fall är det fullt tillräckligt med blotta påpekandet: experterna kan då arbeta vidare på saken för att om möjligt komma till en bättre tingens ordning.

För att stimulera

de anställda till insatser av detta slag utbetalas som bekant belöningar till därav förtjänade förslag. Principen att användbara förslag skall belönas efter deras värde är givetvis tänjbar, och det är ju rätt naturligt, att utdelaren av belöningar och mottagaren därav kan ha olika åsikter om vad som är rätt och riktigt. En av våra lokalkorrespondenter skriver i det sista frågeformuläret, att han önskar en uttömmande redogörelse i »Brännpunkten», efter vilka grunder och

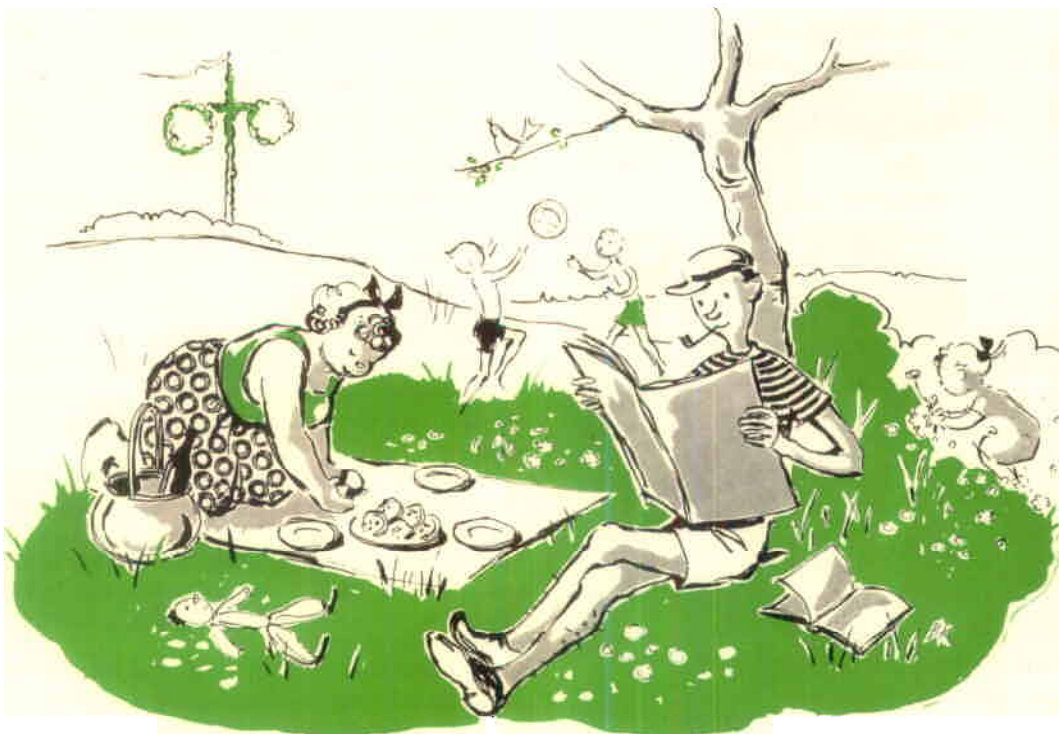
beräkningar man inom Höganäsbolaget går, då man betalar för förslag till förbättringar. Han undrar, varför en person får en större summa för en bagatell, som ingenting är värd, medan verkliga förbättringar inte får mera, utan snarare mindre.

Vi har låtit

uppslaget gå vidare till produktionskollegiet, som ställer i utsikt en redogörelse i ett kommande nummer. För vår del tror vi dock knappast, att ens efter en aldrig så uttömmande redogörelse talet om orättvisa vid belöningarna kommer att upphöra. Och skall vi tillåta oss raljera en smula med vår värderade medarbetare, så kan vi faktiskt inte finna det annat än anmärkningsvärt, att företagsledningen kritiseras för att den i vissa fall betalar ut för stora belöningar. Att belöningarna i andra fall anses vara för små kommer däremot knappast som en överraskning.

Och därmed

avslutar vi vårt Ossemellan för den här gången och önskar alla våra läsare

En Glad Midsommar

böcker i funkismiljö

ROLF G KITTEL

»BRÄNNPUNKTEN» BESÖKER BIBLIOTEKET VID CENTRALLABORATORIET I HÖGANÄS

Hur man klassar böcker, varför Churchills memoarer inte finns på Bolagets bibliotek, hur man gör upp »rättsvisa» cirkulationslistor är några av de saker Höganäsbolagets bibliotekarie, civilingenjör Sven Hallsjö, berättar om i denna artikel, där man även får veta, att bibliotekarien på ämbetets vägnar ofta får agera detektiv och att han privat njuter av att läsa Fröding, fotografera och spela golf.

Att få krypa ihop i ett soffhörn i sällskap med en god bok är för många personer en av de systerställningar, som kan ge mer än det mesta av glädje, kunskap och stimulans. Vad som nu menas med en god bok, är faktiskt läsarens ensak. Det kan vara Olle Hedbergs »Då bleknar bruden» eller Svensk Gasverksförenings årsbok eller H C Andersens sagor eller Shakespeares Hamlet eller Irving Sax' handbok om Dangerous Materials eller Gahlins Bästa. Det väsentliga i sammanhanget är inte vilken bok det är utan att just den boken kan

Har man böcker, skall man också hålla ordning på dem. Man skall snabbt kunna hitta, vad man har och vad man har lånat ut. Den principen tillämpar civilingenjören och bibliotekarien Sven Hallsjö även i sitt eget bibliotek i hemmet, där han dock inte som här registrerar böckerna på kort utan i ringpärmar.

4

ge läsaren något av värde, något som han behöver just då - det må sedan vara ökat vetande eller ren avkoppling.

Den typ av böcker, som vi här skall tala om, hör nu inte precis till typen Gahlins Bästa utan har mera släktskap med det nyssnämnda exemplet Dangerous Materials, som med sina 850 sidor är ett av de cirka 3 400 digra banden vid Bolagets arkitektoniskt tilltalande bibliotek högst upp i Centrallaboratoriets mittskepp. Och de litteraturstudier, som det är fråga om, bedrivs inte för egen vederkvickelse utan ingår bl.a. som ett led i forskning och rationell drift med sikte på högre kvalitet, större konkurrensförmåga och bättre driftsekonomi.

»Att läsa är billigaste forskningssättet»

Det ligger rätt mycket i det yttrande, som chefen för den Metallurgiska forskningsavdelningen, dr Herman Brundin, fyller på tal om Bibliotekets betydelse:

Att läsa är faktiskt det billigaste forskningssättet.

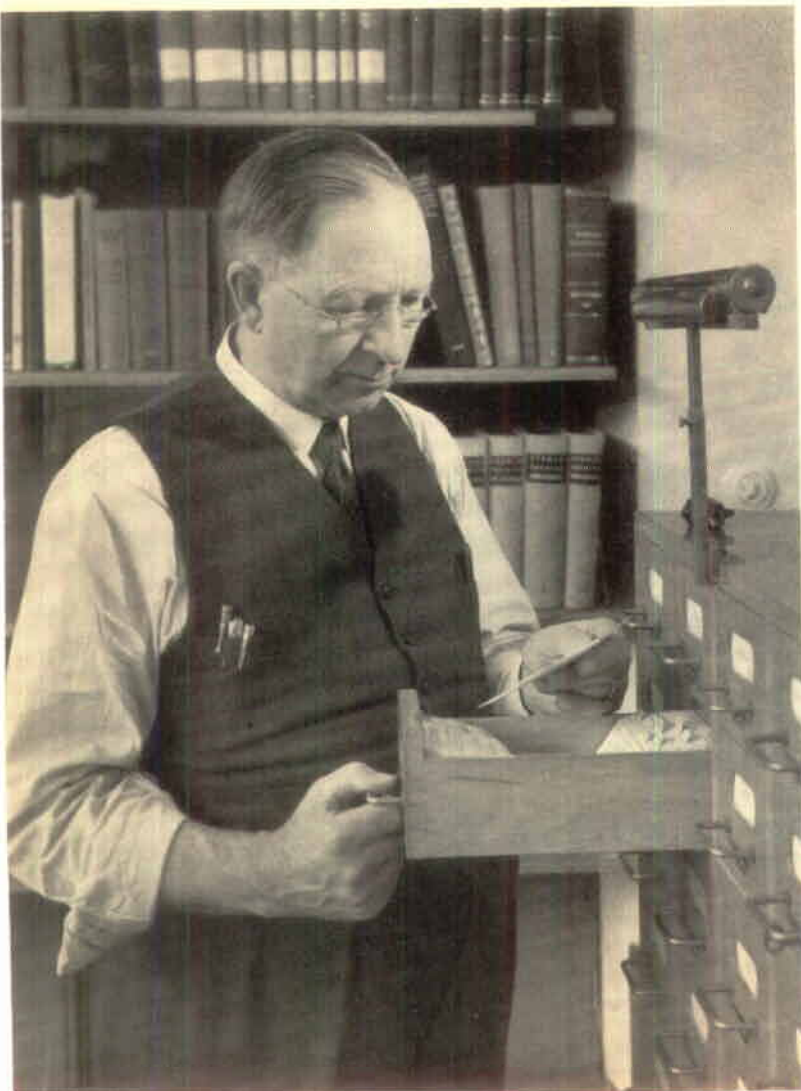
Genom litteraturen får man många nya uppslag, och man får även på ett enkelt sätt klart för sig vad som redan har gjorts på ett område, där ett nytt problem måste penetreras.

-- För oss, som arbetar med forskningen, innebär förekomsten av ett rikligt och välskött bibliotek en mycket stor lättnad, poängterar dr Brundin. Det sorgliga är bara, att man inte hinner läsa allt vad man skulle vilja.

En i hög grad bibliotekssinnad person är ing. Karl Leander vid Keramiska forskningsavdelningen, och han framhåller, att värdet hos ett bibliotek är enormt, om det utnyttjas på rätt sätt.

-- Många personer tycker, att 100 kronor för en enda bok är mycket pengar, säger ing. Leander, och det är det väl också för en bok, som står hemma på bokhyllan efter att ha blivit flyktigt genomgått. Men i ett vetenskapligt verk kan ibland en enda sida ge detta belopp mångdubbelt tillbaka till Bolaget.

En funktionalistisk spiraltrappa för oss upp till den läckert ljusa bibliotekshallen, där böckernas mångfald står på parad runt väggarna, och där just nu civilingenjören, fru Barbro Aggeryd sitter parkerad vid ett bord, intensivt fördjupad i ett amerikanskt verk om eldfasta material. Hon har erhållit

T.v.: Tre gånger dagligen går Inge Nilsson på sin posttur uppför funkistrappan till Biblioteket. Ibland kan trappvandringen vara rätt mödosam, ty postmängden är riklig, och sällan räcker enbart portföljen till för alla böcker och tidskrifter. T.h.: För den sanne bokmannen utgör böckerna i och för sig en prydnad. Det är de som klär ett rum. Men vid Höganäsbolaget tar själva Biblioteket skönhetspriset. Centrallaboratoriets arkitekt, prof. Helge Zimdahl, har skapat den tilltalande och originella interiören.

en ny uppgift, och det gäller för henne att så att säga abstrakt gå tillbaka till vad som har gjorts på området, innan hon själv kan kasta sig in på den tekniska utformningen.

Men det är inte bara forskarna, som gör värdefulla rön inom bibliotekets väggar. Vid ett annat bord sitter bruksläkaren dr Stig Jonés och studerar *Industrial Hygiene Digest*, vilket kanske i sinom tid skall kunna återspeglas i ett minskat antal sjukdagar hos någon eller några.

Universellt klassningssystem

För många personer anses bibliotekariens arbete så gott som uteslutande bestå i att ställa upp böcker på hyllor. I varje fall uttalade sig många kolleger till civilingenjör Sven Hallsjö i den riktningen, när han efter mångårig verksamhet som chef för Kraft- och värmeavdelningen 1949 fick övertaga värdet av Biblioteket. Att uppsättandet av böcker på hyllor inte utgör bibliotekariens enda sysselsättning kan ing. Hallsjö bland åtskilligt annat upplysa om.

En av bibliotekariens primäruppgifter är att följa med vilken litteratur som har utkommit på det område. Bolagets verksamhet omspannar, säger ing. Hallsjö. När jag så har funnit, att en bok utkommit, som bör ha speciellt värde för Lex, en viss grupp forskare, vänder jag mig till dem, och vi kommer gemensamt överens om att eventuellt köpa boken. När den kommer hem, förs den in i en accessionskatalog -- enkelt uttryckt är det en nyförvärvskatalog -- där den erhåller ett löpande nummer. Boken klassificeras därefter, vilket innebär, att alla böcker representerande samma ämnesgrupp samlas under en grupp

enligt det universella decimal-klassifikationssystemet, UDK.

För att ta ett litet exempel och för att inviga lekmannen i klassifikationssystemet kan nämnas, att klass 62 omfattar Ingenjörsvetenskaper, teknik och industri, medan klass 621 inskränkes till Allmän maskinteknik och klass 621.3 ytterligare ett steg till Elektroteknik. Genom denna systematiska uppläggning kan fackmannen mycket snart utröna, vad Biblioteket har av den aktuella litteraturen. UDK-systemet är det enda universellt använda klassifikationssystemet, vilket underlättar internationella kontakter på biblioteksområdet.

Inte Churchill men väl järnsvamp

En gång i kvartalet skickar vårt bibliotek ut histor över nyförvärv. Det är ett 40-tal listor, som tillställs alla avdelningar, som kan ha nytta därav. Av naturliga skäl är dessa förteckningar mycket tekniskt och vetenskapligt betonade, och man behöver inte göra sig mödan leta efter några skönlitterära dyrgripar. Den gentleman vid Bolaget, som ansåg, att Churchills memoarer borde anskaffas, kunde tyvärr inte få se sin förhoppning uppfylld.

Däremot fann ing. Hallsjö det vara på sin plats att inköpa en handbok i Svenska, för vilken förlagsreklamen som ett avskräckande exempel hade återgett utdrag ur den platsansökan, där man bl.a. kunde läsa följande:

»Jag är nu för tillfället resande för firman Skrot och & Lump, som jag slutar i 1 april, då undertecknad anser mig överkvalificerad för dylikt arbete».

Men Bolagets bibliotek kan inte vara hur väl-

försett som helst. Mycket ofta händer det, att exempelvis någon av forskarna har funnit en hänvisning till en bok, som kan ge ytterligare information om ett aktuellt spörsmål. Den ena gången kan det gälla Industrial Chemistry för 1923 och den andra gången en bok om järnsvamp. I de flesta fall är det en ren rutinsak att komma forskaren till hjälp, enär vi har kataloger från biblioteken vid högskolor och institutioner samt vid närbesläktade industrier. Biblioteksmän är sinsemellan mycket kollegiala, och om nu inte Chalmers bibliotek har en eftersökt bok, lämnar man kanske en hänvisning om att den t.ex. finns vid Tekniska Högskolan i Stockholm.

Men många gånger får ing. Hallsjö leka dektektiv och på de mest besynnerliga vägar spåra upp de begärda böckerna.

231 tidskrifter på cirkulation

Förteckningen över tidskrifter upptar för året 231 nummer. Det gäller i detta fall tidskrifter, som i mer eller mindre stor omfattning cirkulerar bland personalen. Intressenterna får med ledning av förteckningen först ange, vilka tidskrifter som önskas på cirkulation. Sedan dessa önskemål har inströmmat till Biblioteket, gäller det för ing. Hallsjö att göra upp cirkulationslistorna, vilket brukar vara ett arbete, som tar flera veckor i anspråk. Det inte minst beniga är att fastställa ordningsföljden mellan de olika abonnenterna. Han måste då ta hänsyn till organisationen, »geografisk» placering och en hel del annat. Det tar tid och fordrar smidighet att lägga upp cirkulationslistor, som tillfredsställer alla krav och synpunkter.

Ordrik sats i patentsvenska

Att formulera en beskrivning på 40 tättskrivna rader i en enda mening är onekligen en konst, som inte var och en behärskar. För den som skall författa patentanspråk, är det nästan en nödvändig förutsättning. Ungefär så här låter det, för att ta ett exempel från ett område, som vi väl alla känner till: »Anordning vid för cykelpumpar avsedd hållare, bestående av tvenne fasthållningsorgan, av vilka det ena är utformat som en hylsa eller dylikt, försedd med botten eller annan stöd-anordning för pumpens handtagsände...» osv. i ytterligare 35 rader.

Denna alldeles speciella behandling av svenska språket får civilingenjör Åke Molin vid Bibliotekets patentavdelning ofta grubbla på. Den rätta patentsvenskan för våra inlämnade patent kommer man fram till genom samråd med Bolagets patentombud, Berglings patentbyrå i Stockholm. Vad som främst kommer på ing. Molins lott är att utgöra länk mellan forskaren och nyssnämnda patentbyrå, som i sin tur står i direkt kontakt med Kungl. Patent- och Registreringsverket.

Höganäsbolaget har ett 50-tal svenska patent och tre gånger fler utländska

Höganäsbolaget innehar ett 50-tal svenska patent. Ytterligare tio ligger ännu på ansöknings-

stadiet. Ingen må nämligen tro, att man får patent på en sak, bara för att man lämnar in en patentbeskrivning med åtföljande mångordigt patentanspråk. Patentansökan har en lång och besvärlig skärseld att genomgå, innan den beviljas eller definitivt avstyrkes. Några veckor efter inlämnandet skriver kanske Patentverket, att vår patentansökan är väsentligen känd genom det engelska patentet så och så. Vi klagar och hävdar, att det åsyftade engelska patentet inte alls överensstämmer med vårt. Efter en tid hänvisar Patentverket till ett franskt patent, men vi står på oss och framhåller, att det där har Patentverket fattat alldeles fel. Om Patentverkets hinder syns vara rent nedgörande, är det en mycket dyrbar och långvarig procedur att försöka genomdriva ett patent, och man gör då klokt i att avskriva ärendet.

Längsta giltighetstiden för ett svenskt patent är 17 år, men det är många gånger en kostnadsfråga, om man önskar hålla ett beviljat patent vid liv så länge. Under de två första åren utgår inga årsavgifter, men dessa stiger snabbt och uppgår vid slutet av giltighetstiden till 500 kr.

Bolaget har emellertid inte bara inhemska patent — dessa utgör endast en fjärdedel av samtliga Höganäs-patent. Vissa patent har vi sökt i upp till 12 olika länder, och i vertikalskåpet på Bibliotekets patentavdelning får man en mycket kosmopolitisk bild av Bolagets intressesfär.

Till ing. Molins arbetsuppgifter hör även att »hålla i» Bolagets varumärken. Om man vill skydda ett speciellt värdefullt varumärke, som man anser har omfattande good-will-betydelse, bör man låta inregistrera det för att hindra intrång. Som exempel kan nämnas, att varumärket ALUMO är inregistrerat i 7 länder. Patentverket följer i denna sak mycket stränga principer. Man kan t.ex. aldrig få ett varumärke inregistrerat, som anger varans ändamål. Det skall vara ett rent namn.

Vidare kan nämnas, att arkiv för forskningshandlingar finnes vid Biblioteket. Reflexkopiering av trycksaker är en annan arbetsuppgift, som sorterar under ing. Hallsjös domäner. Själva arbetet gör fotografen Bengt Blom i sitt i dubbel bemärkelse mörka rum i källaren.

Ordentliga läsare och slarviga

Efter denna snabborientering över Bibliotekets verksamhet kan det vara på tiden att raskt kasta sig över läsarna. Enligt bibliotekarien sönderfaller dessa på känt sätt i tre delar. Det är först de som på samma gång är litteraturintresserade och bibliotekssinnade. Så kommer de allvarliga och ambitiösa läsarna. Slutligen har vi de obotligt slarviga. Det är lyckligtvis inte någon stor grupp, men de vållar Biblioteket mera besvär än de båda första grupperna tillsammans.

Ing. Hallsjö poängterar, att Biblioteket kräver positiv hjälp från läntagarna, för att arbetet skall kunna löpa friktionsfritt. På denna punkt, liksom på så många andra här i livet, behövs det samarbetsvilja. Denna förutan blir alltför många missbelåtna.

På två vägar kan man finna en bok vid Biblioteket. Är författarens namn känt, söker man i författarregistret. Om man letar efter en bok inom ett visst område, går man till ämnesregistret, som är upplagt efter ett decimalsystem, där varje tal anger en viss ämnesgrupp.

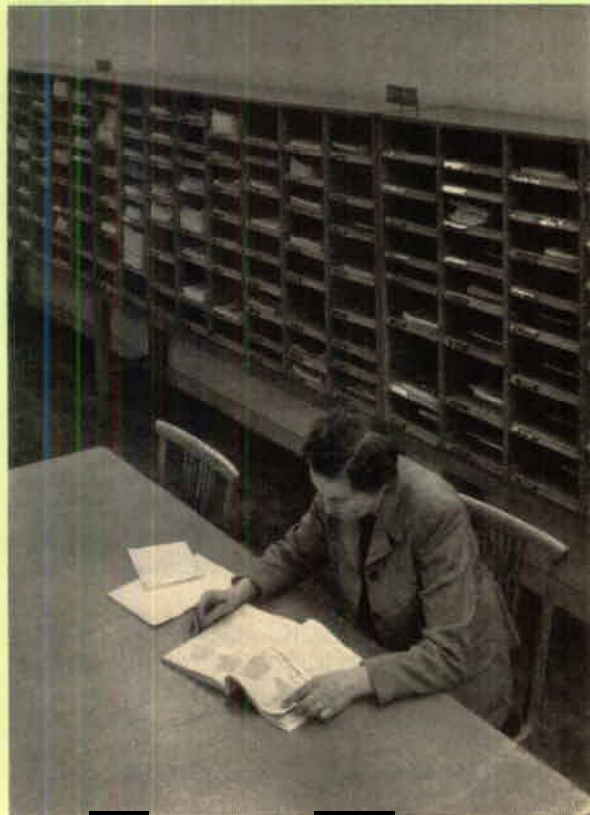
— Det där att ha känsla för böcker och litteratur är kanske en medfödd egenskap, säger ing. Hallsjö. Det finns faktiskt personer, som hanterar de lånade böckerna, som småbarn skulle göra. Man gör understrykningar och noteringar. Tillåt mig undra, för vems räkning görs dessa randanteckningar? Så finns det de som sliter ut blad och gör urklipp ur tidskrifter. De påminner mig om uppsalastudenten, som satt i en skogsbacke och läste på sin tentamen. Allteftersom han läste sin bok, rev han ut blad efter blad och lät dem segla bort med vinden. De hade gjort sin tjänst. »Nu vet jag det», löd hans kommentar för varje blad, som flög iväg.

— I sanningens namn får jag säga, att låntagarna har bättrat sig med åren, tillägger bibliotekarien. Men det har på sina håll varit först efter allvarliga samtal.

Bibliotekarien leker detektiv

Många problem dyker dagligdags upp på Biblioteket. Exempelfloran är omätlig, men här ett axplock:

— En dag kom det en hög tidskrifter från en okänd avsändare. Tidskrifterna hade vi aldrig prenumererat på, och de låg helt utanför Bolagets intressesfär. Det fanns emellertid en ledtråd. På

Forakarna utgör ganska naturligt bibliotekets främsta kunder. Här har civilingenjören, fru Barbro Aggeryd vid Keramiska forskningsavdelningen sökt sig upp till Biblioteket för att studera, vad som tidigare gjorts på ett visst aktuellt arbetsområde.

baksidan av ett exemplar stod namnet på en ingenjör i Hälsingborg. Jag ringde upp denne och kom på lösningen. Jo, det var hans tidskrifter, och för något år sedan hade han skickat ut dem på begäran av en ingenjör vid Bolaget. Namnet kom han nu ej ihåg, men det var ett »kort» namn, som började och slutade på samma bokstav. Nå, nu kom jag i min tur ihåg, att det för något år sedan hade slutat en person med ett liknande namn. Problemet var löst.

För ömsesidig hjälp och tillfredsställelse vill ing. Hallsjö vidare be låntagarna att inte vara så snåla med sina signaturer. Ganska förstäligt är, att bibliotekarien inte gärna kan känna till ett hundratal mer eller mindre konstbesynnerliga krumelurer. Eller för att använda hans egna ord:

— Ibland känner man ju igen signaturen på pennans färg, men ibland finns det ingen signatur alls, och då är det genast litet svårare.

Hur många gånger som bibliotekarien har sagt mer eller mindre phula ord om dem som ligger på tidskrifter, det vet han inte. Detta är en sak av allvarlig vikt. Tidskriften skall finnas på arbetsplatsen under ordinarie arbetstid, och om låntagaren tar den med sig hem, skall den också medföras tillbaka nästa morgon, oavsett om den har hunnit läsas färdig. Även om man råkar stå

som sista man på cirkulationslistan, får man inte slarva med denna detalj. Nej, det vore i sanning fel att kalla det någon detalj, det är en för hela Bibliotekets verksamhet mycket betydelsefull sak.

Fröding, golfklubba och kamera på fritid

Efter dessa klagolåtar från ing. Hallsjös sida skulle man kunna tro, att han är en grinig kverulant. Men var och en som känner honom vet bättre besked. Han är i stället en högst utåtriktad och allsidigt intresserad människa. Efter att i det närmaste 30 år ha haft hand om kraftförsörjningen vid Bolaget blev han för tre år sedan bibliotekarie. Men böcker var minsann ingen nyhet för honom. Han har alltid älskat böcker med en hängivenhet, som blott en bibliofil kan känna. Han tillhör dem som berördes i inledningen, dessa lyckliga människor, för vilka böckernas värld alltid öppnar nya perspektiv. I yngre dar var Jack London en av hans favoritförfattare, bland de modernare står Graham

Den tyska Chemisches Zentral-Blatt tävlar hårt med amerikanarnas Chemical Abstracts om att vara Bibliotekets värdefullaste referenstidskrift. De har bägge gamla anor. Vårt bibliotek har den tyska tidskriften från 1897.

REDAKTÖR ROLF G KITTEL, nyanställd på Informationsavdelningen, i huvudsak som herr Eric Lindströms efterträdare. Han kommer sålunda att liksom den sistnämnde vara »public-relations»-man med uppgift att främst ägna sig åt samhälls- och presskontakter men också åt samarbetsverksamheten och »Brännpunkten», i vars redaktion han fr.o.m. detta nummer ingår.

Greene och Olle Hedberg högst på ranglistan. Men Gustaf Fröding är tidlös. Man kan vara i vilken sinnesstämning som helst, nog har Fröding skrivit en dikt, som passar att läsas just då.

Men ing. Hallsjö har inte bara tillbringat sin dag med boken i sin hand. I ungdomens dagar grep han ofta om rorkulten eller tennisracketen, och än i dag svingar han vid 67 års ålder som Hälisingborgs Golfklubb's äldste aktive spelare sin driver eller spoon. Men man kan också finna honom travande över fälten eller uppför backarna på Kullaberg med kameran i sin hand på jakt efter något lämpligt kameraobjekt. Han är nämligen en ivrig fotograf i både svart-vitt och färg.

Hon som grälar med vänlig röst

En som har fått lära sig gräla med vänlig röst är det kvinnliga biträdet på Biblioteket, fröken Kerstin Nilsson, dotter till förman Nils Nilsson vid Centralverkstaden. Med tålamod och vänlighet men även en smula stränghet får hon lirka med låntagarna för att uppfostra dem, till gagn för biblioteket och oss alla andra. Redan som skolflicka var fröken Nilsson mycket intresserad av litteratur, och hon tycks vara nationellt inriktad, ty som sina favoritförfattare nämner hon August Strindberg och Pär Lagerkvist. Aja, sämre smak kan man onekligen ha!

Visa disciplin!

Vi kan i dag med rätta vara stolta över vårt Bibliotek, som enligt fackmännens samstämmiga uttalanden uppfyller mycket högt ställda krav. Sedan ankommer det faktiskt på låntagarna att tillse, att dess position skall kunna bli beständig.

Det är ett gammalt känt faktum, att det tar lång tid att bygga upp men går fort att riva ner.

Bibliotekets uppgift är att sprida vetande, för att detta i sin tur skall komma Bolagets produktion till godo, och den saken sker bäst, om Biblioteket får det stöd av låntagarna, som det begär. Och det enklaste medlet är faktiskt bara litet extra självdisciplin hos läsarna.

Rolf G. Kittel

En specialstege och en bokhylla på hjul underlättar arbetet för Kerstin Nilsson, när hon skall sätta tillbaka böckerna på deras bestämda platser på hyllorna.

ÅNGLOKET

*Jag är ett gammalt präktigt växellok,
som tydligen för alltid satts i stallet.
Den måste inte vara riktigt klok,
som fick det idiotiska infallet.
Vem kan väl hjälpa, om man råkat bli
ett lok av enn eller andra slaget.
Jag har allt tjänat självaste SJ
och mätte välan duga åt Bolaget.*

*Visst har väl jag haft en och annan nyck,
ty livet skiftar ju på räls och sliper.
Det kan bero på fusk med mat och dryck,
ja, tusen ting, som blott ett lok begriper.
Förlåt mig, men jag tycker det är tur,
att lok och folk ej är precis kontraster.
Och vem som helst kan råka spåra ur
ibland, när man ska dras med allsköns laster.*

*Jag har ej smakat kol på år och dag,
nej, inte ens en enda droppe vatten.
Och hur pass länge sen de! är sen jag
avnjöt mitt sista bloss, det vete katten.
Det sägs, att vi avskaffat törst och svält.
Hur kan då dessa bistra tider råda?
Jag undrar, hur lokförar'n här det ställt?
Vi har ju alltid liksom följts åt båda.*

*Det sista utav växelloksfiness
har jag en gång båd' djupt och starkt begrundat.
Men ifall dörren öppnats sedan dess,
då har jag, ärligt talat, alltid blundat.
Jag glömmer aldrig synen, tví så'n smak.
De! finns ej stil och resning på eländet.
Och ingen ve!, vad som är fram och bak,
så ni förstår kanhända, hur jag kände't.*

*Åbäkel går med olja, har jag sport;
usch, jag mår riktigt illa utav lukten.
Så jag vill helst ha stängt min västra port,
när vinden blåser ifrån viadukten.
Vad är väl en skvält olja? Ingenting
emot ett stadigt kok på morgonkröken.
Och vad går upp emot en jättering,
konstnärligt svarvad utav ångan, röken?*

*Allting är opp- och nervänt på vårt klot
med nya påhitt och moderniteter.
Det handkas med begreppen »lok» och »skrol»
på sätt, som hedrar blott olycksprofeter.
Nu gör det ingenting, ty jag antar,
att den är väntad, ångloksrenässansen.
Det kan ej finnas mycken olja kvar,
och när den tagit slut, då tar jag chansen.*

Höganäsjournalen 1951, den årliga stillfilmen, som är en revy i ord, bild och toner från verksamheten inom Höganäs-koncernen, är nu färdig. Ett ovanligt inslag utgör en sång av Höganäsbolagets egen refrängsångerska Clary Nilsson på Centrallaboratoriet. Vad sången handlar om skall vi inte avslöja. Filmen rekommenderas för bl.a. samarbetskommittéer och företagsnämnder och kan rekvireras från Informationsavdelningen.

Samarbets-
verksamheten

300 FÖRSLAG PER 1000 ARBETARE

Några erfarenheter av förslagsverksamheten i USA • Av Eric Lindström

Vid det senaste sammanträdet med Bjuvsverkens samarbetskommitté berättade Eric Lindström om förslagsverksamheten i U.S.A. Denna skildring presenteras nu för »Brännpunktens» läsekrets.

Änkan Sophie

På General Electrics anläggningar i Schenectady N.Y. går det inte att tala om förslagsverksamheten utan att komma in på »fallet Sophie». Sophie har blivit en nästan legendarisk gestalt. Och upprinnelsen till hennes ryktbarhet är starkt förknippad med att General Electric på sin tid införde nya former för förslagsverksamheten. Det nya var bl.a. den speciella hjälp och service, man utlovade åt sådana anställda, vilka av en eller annan anledning hade litet svårt för att sätta sina idéer och förslag på pränt. Sophie var just en av dem, som med teknisk assistans visade sig kunna leverera idéer och uppslag till förbättringar mer än de flesta. Men ingen lär väl bli legendarisk varken i USA eller någon annanstans bara för sina förbättringsförslag. Sophie var emellertid änka med fyra minderåriga barn. De tusentals dollar, hon så småningom tjänade ihop på sina förslag, använde hon till att bygga sig ett hem och till att uppfostra sina barn.

Miljoner av förbättringsförslag

Sophie är kanske ensam om den speciella nimbus, som omger hennes gestalt. Däremot är hon långt ifrån ensam om ett aktivt deltagande i förslagsverksamheten. På de allra flesta arbetsplatser i USA torde förslagsverksamheten numera vara allmänt känd och erkänd. Och på de flesta håll finns den inte bara som ett teoretiskt hjälpmedel i kommunikationerna mellan företagsledning och anställda. Förslagsverksamheten synes omfattas med ett påtagligt intresse från alla, och de resultat, som kan uppvisas, är övertygande.

National Cash Register Company räknas som pionjär. Det system, som tillämpas än i dag vid detta företag, introducerades redan år 1894. Eastman Kodak Company satte i gång år 1898, och ungefär samtidigt lanserades förslagsverksamheten vid General Electric, Westinghouse. År 1912 sanktionerade den amerikanska kongressen penningbelöningar åt vissa grupper civilanställda.

Det är emellertid först under och efter det andra världskriget, som förslagsverksamheten på

allvar slagit rot inom amerikanskt näringsliv. Det beräknas, att enbart under kriget inte mindre än en 1 miljon förbättringsförslag belönades. Att exakt uppskatta värdet av dessa går givetvis inte. Men man beräknar, att dessa förslag sammantagna »friställt» 2 å 3 hundra miljoner arbetstimmar!

Ett statligt initiativ

Med det krav på ökad effektivitet och ökad produktion, som under kriget blev ett första rangens samhällsintresse, är det inte överraskande, att staten på olika sätt försökte stimulera förslagsverksamheten. Den statliga kommittén The War Production Drive lät i linje härmed inrätta en särskild avdelning — Board for Individual Awards — som utdelade förtjänsttecken till framstående förslagsställare. Cirka 8 000 sådana förtjänsttecken utdelades enligt följande:

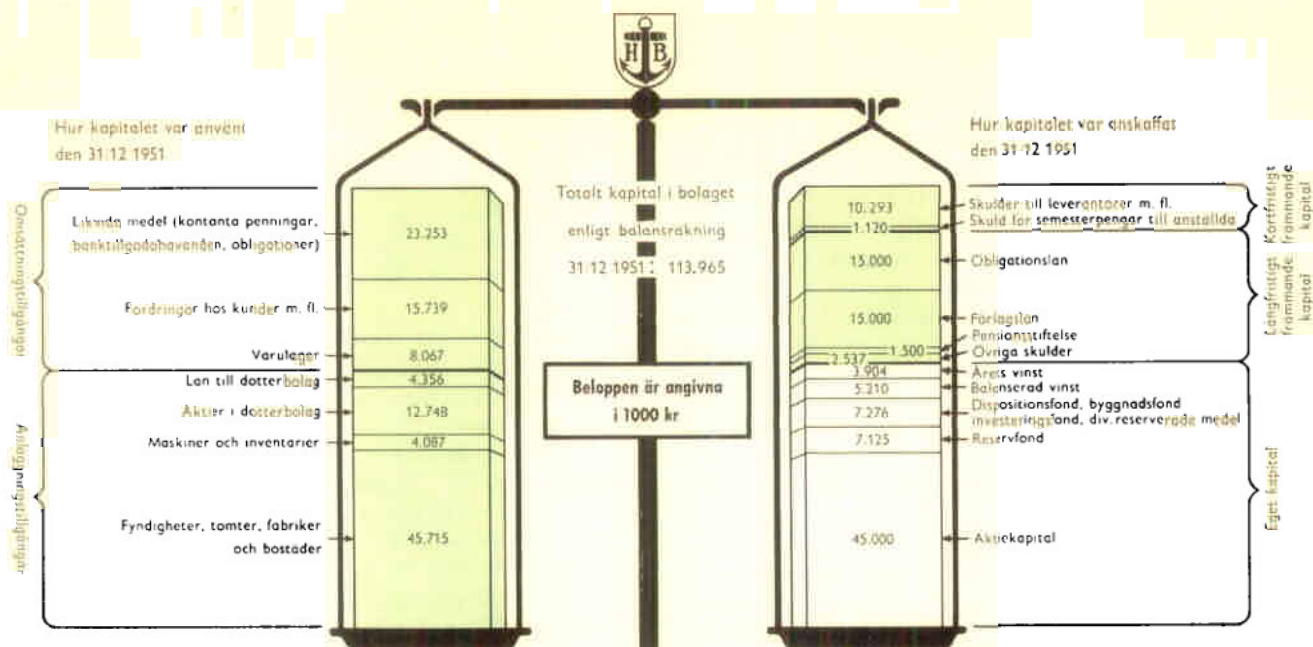
1. »Commendation» för förslag av lokalt värde (5 000 st)
2. »Honorable mention» för förslag av lokalt värde, som gett löfte om mera allmän användning (2 418 st)
3. »Certificate» för förslag av utomordentligt lokalt värde och möjligt att applicera på industrien i dess helhet (355 st)
4. »Citation» för förslag av enastående betydelse för krigsproduktionsoffensiven (16 st)

Katalogisering av förslagen

Vid katalogiseringen av förslagen begagnade sig Board for Individual Awards av följande huvudgrupper:

Förslag som lett till

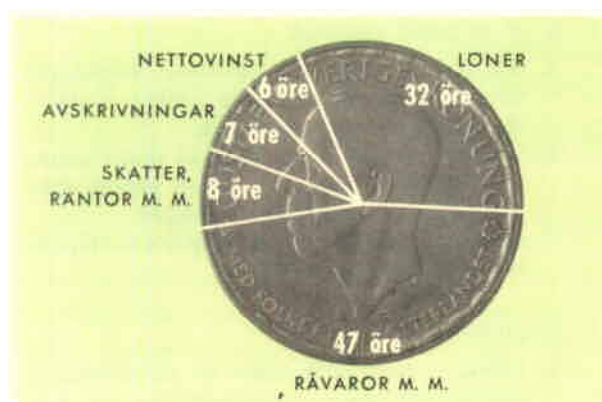
1. fullt utnyttjande av maskinparken
2. att gamla maskiner kunnat användas för nya ändamål
3. att flaskhalsar i produktionen eliminerats
4. förhindrande av driftsavbrott
5. minskat materialspill
6. minskad kassation
7. förebyggande av olycksfall i arbetet.

BOKSLUTET 1951

Ur styrelseberättelsen för 1951: genom fondemission av preferensaktier har kr. 7 500 000:— överförs från dispositionsfonden till preferensaktiekapital. Nyemissionen av stamaktier, som övertecknades, tillförde Bolaget kr. 10 125 000:—, varav kr. 2 625 000:— enligt aktiebolagslagen förts till reservfonden. Stamaktiekapitalet har sålunda ökat med kr. 7 500 000:—.

Den ekonomiska ställningen åskådliggöres av »vågen», som illustrerar Balansräkningen, samt »inkomstkronan», som återspeglar Vinst- och För-lusträkningen och visar, hur varje intjänad krona fördelar sig på olika utgiftsposter.

Forts. fr. s. 10

N.A.S.S. samlar erfarenheterna

Under kriget bildades som ett led i det allmänna intresset för förslagsverksamheten en särskild organisation, National Association of Suggestion Systems. Denna organisation har tagit som sin uppgift att genom utredningar och undersökningar, clearing av erfarenheter osv. främja förslagsverksamheten och få densamma så effektiv och gagnande som möjligt. Ett utdrag ur den senaste utredningen ger det väsentliga i den amerikanska förslagsverksamheten:

1. **Anonymitet eller inte.** Enligt de flesta system föredrages öppenhet framför anonymitet. I 54 % skall förslagsställarens namn angivas i samband med förslaget avlämnande. 26 % låter förslagsställaren själv avgöra, om han vill framträda öppet eller anonymt. Återstående 20 % föreskriver absolut anonymitet.
2. **Belöningsens storlek i relation till besparingarna.** 59 % betalar i belöning 10 % av första årets bruttobesparing. 41 % betalar från 15 upp till 50 % av första årets nettobesparing.
3. **Minimi- och maximibelöningar.** 60 % betalar en minimibelöning av 5 dollars för antaget förslag; 32 % betalar minimibelöningar från 1 till 25 dollars.

63 % har ingen maximibelöning; övriga har fastställt maximibelopp från 100 till 2 500 dollars.

4. **Arbetsbefälet och förslagsverksamheten.** 73 % av de undersökta systemen medger även arbetsbefälet rätt att deltaga i förslagsverksamheten, i allmänhet ifråga om förslag, som faller utanför vederbörandes ordinarie arbetsuppgifter.
5. **Hur många förslag per arbetare?** I genomsnitt omfattar förslagsvolymen cirka 300 förslag per 1 000 arbetare och år! I vissa fall har redovisats ett förslag per arbetare och år!
6. **Antagna förslag.** Av inlämnade förslag antages i genomsnitt 26 %.
7. **Belöningsens storlek.** Den genomsnittliga belöningen uppgår till 21 dollars.

Förbättringsförslag i säkerhetsfrämjande riktning

Om det ovan sagts, att belöningen eller ersättningen för ett förbättringsförslag utgår med vissa procent av antingen brutto- eller nettobesparingen, så är därmed ingalunda allt sagt om förslagsverksamhetens belönings sida. Som framgår av N.A.S.S:s nyssnämnda undersökning förekom-

mer det, att belöningssumman maximerats, inte sällan till blygsamma belopp. Generositeten har tydligen sin begränsning! Det är också så, att procentregeln inte alltid håller i praktiken. Är det fråga om en enkel serietillverkning, där en omändring av en maskin resulterar i en direkt mätbar produktionsökning, går det bra. Men redan när det blir fråga om en kvalitets- i stf. en kvantitetsförbättring blir frågan mera komplicerad. Och än besvärligare måste det vara att försöka bedöma värdet av ett förslag, som t.ex. går ut på att förbättra kundservicen, för att inte tala om förslag i säkerhetsfrämjande riktning. I sådana fall är man givetvis hänvisad till mera subjektiva värderingsgrunder. Vissa utgångspunkter för diskussion i bedömningsfrågan går det likväl att ställa upp och använda som riktpunkter. Vid Owens-Corning Fiberglass Corporation tillämpar man följande faktorer vid bedömningen av sistnämnda slag av förbättringar:

1. Grad av olycksfallsrisk

- A. Mindre — avsaknad av den föreslagna skyddsanordningen skulle kunna medföra mindre skada på en person
- B. Större — defekt eller avsaknad skulle kunna medföra bestående men på en person eller smärre skador på flera personer
- C. Extrem — skulle kunna medföra bestående men för flera personer

2. Originalitet

- A. Vanlig — ordinarie typer av skyddsanordningar (belysning, vägreparationer o.d., som relativt snart skulle upptäckas och rätas till)
- B. Ovanlig — olycksfallsrisker, som vanligtvis inte upptäckes och vars förebyggande medför påtagligt ökad säkerhet

3. Användbarhet

- A. Lokalt — hänföres till ett ställe eller en arbetsprocess inom en avdelning
- B. Generellt — mer än en avdelning eller arbetsprocess kan använda den.

Ett förslag — två undersökningar

Efter dessa exempel på undersökningsresultat m.m. skall vi återknyta bekantskapen med Sophies företag, General Electric, Schenectady. Man har här som på så många andra håll inom storindustrin särskilda förslagskommittéer. Kommitténs sekreterare registrerar förslagen i den ordning de inkommer samt klassificerar dem, varefter förslaget remitteras till vederbörande avdelning för närmare undersökning inkl. intervju med förslagsställaren. Efter företagen undersökning rapporteras resultatet till förslagskommittén med angivande, om förslaget kan antagas eller ej. Till rapporten fogas om möjligt en uppgift avseende de besparingar, som kan uppnås vid förslagets realiserande. Härefter gör förslagskommitténs egen utredningsman en särskild undersökning av förslaget, dess lämplighet och värde för rapport inför kommittén. Kommittén, som regelbundet sammanträder en gång i veckan, består av permanent ordf. och sekreterare (den senare heltidsanställd) samt fyra eller flera ledamöter, som regel folk i befälsställning i produktionsledet.

För att främja och hålla intresset för förslagsverksamheten uppe användes i första hand färgglada förslagsaffischer. Förslagsställare, vars förslag antagits, blir föremål för publicitet i personaltidningen. Särskilda möten anordnas för de anställda med sikte på att stimulera förslagsverksamheten. I propagandan är man mån om att försöka styra de anställdas tänkande i den riktning, där man har anledning kunna förvänta sig bra lösningar på problemen. Särskilda rekvi-

Nedanstående bilder visar tre stycken amerikanska förslagsaffischer. Den längst t.v. talar om att det bästa receptet för en »dålig» (tom) plånbok är att hitta på ett förslag till en förbättring. Den lilla pysen i mitten slår på trumman för idéer. Med hjälp av »förslagssågen» i bilden i.h. kan man kapa av den stock, som heter »Slöseri».

BELÖNADE FÖRSLAG TILL FÖRBÄTTRINGAR

Förslagsställare	Anställd vid	Beskrivning av förslaget	Förslaget inlämnat
Tegelpackare Albert Svensson	Tegellagret, Höganäs	Anordning vid emballage	juni 50
Laboratoriearb. Karl Bolinder	Centrallaboratoriet, Höganäs	Diverse förbättringsförslag	nov. 50
Krosskötare Hugo Gustavsson	Rörfabr., Höganäs	Anordning vid pumpar	börj. 51
Ugnsarb. Karl Johansson	Trollhätteverken	Anordning vid elektroder	jan. 51
Reparatörbas Gustav Danielsson	Schakt Gustaf Adolf, Höganäs	Anordning vid propsklyvning	febr. 51
Reparatör Arne Fors	Gunnarstorpsverken	Anordning vid klockställ	mars 51
Reparatör Herbert Hansson			
Reparatör Johan Johansson			
Ugnsgremlare Hans Wegner	Fabriksdriften, Skromberga	Murback	maj 51
Verkstadsarb. Charles Dahl	Fabriksdriften, Bjuv	Diverse förbättringsförslag	juni 51
Smältverksarb. Artur Nilsson	Alumoverket, Höganäs	Anordning vid tunnelugnsvagn	sept. 51
Gassvetsare Åke Nygren	Centralverkst., Höganäs	Anordning vid rønsverk	sept. 51
Gruvvagnsrep. Georg Svensson	Nyvangs gruva	Verktyg för vagnsreparation	okt. 51
Filare Carl-Axel Olsson	Centralverkst., Höganäs	Borring av pumpstativ	okt. 51
Snickare Claes Elis Andersson	Snickerifabr., Höganäs	Inbyggnad av asktransportör	okt. 51
Smed Erik Karlsson	Centralverkst., Höganäs	Pressning av linbanegaffel	okt. 51
Pressare Erik Ingemansson	Fabriksdriften, Bjuv	Sked för hålstickning	okt. 51
Reparatör Gustav Tornblad	Järnpulververket, Höganäs	Förbättring på rotexsikt	okt. 51
Reparatör Artur Thuveesson	Järnpulververket, Höganäs	{ Anordning vid elugn Siktanordning för krossgods	okt. 51
Montör Gotfrid Elmlund	Glasullsbolaget, Billesholm	Lock över Ewartskedja	nov. 51
Glasullsarb. Ivar Rasmusson	Glasullsbolaget, Billesholm	Anordning vid glasdunsmaskin	nov. 51
Reparatör Gustav Tornblad	Järnpulververket, Höganäs	Förbindelserör	nov. 51
Reparatör Artur Thuveesson	Järnpulververket, Höganäs	Lyftanordning för siktram	nov. 51
Glasullsarb. Inge Johansson	Glasullsbolaget, Billesholm	Anordning vid skålmaskin	nov. 51
Smältverksarb. Uno Ivarsson	Alumoverket, Höganäs	Rensning av smälta	dec. 51
Pressare Gunnar Wallgren	Silikafabr., Höganäs	Förbättring på press	höst. 51
Linbanemästare Hilding Nilsson	Schakt Gustaf Adolf, Höganäs	Anordning vid tryckkulle	jan. 52
Påhåktare Hartur Brandt	Schakt Gustaf Adolf, Höganäs	Detalj på stoppmölla	febr. 52
Pressare Rudolf Schier	Chamottefabr., Höganäs	Framförare för kamintegel	febr. 52
Reparatör Terje Jönsson	Ångcentralen, Höganäs	Silar för kylvatten	febr. 52
Reparatör Algot Rosengren			
Smörjare August Fridlund	Rörfabr., Höganäs	Beläggning på spårhjul	mars 52
Snickare Claes Elis Andersson	Snickerifabr., Höganäs	Såglåda	mars 52

Forts. fr. s. 12

sitionskort finns tillgängliga, så att förslagsställaren vid behov kan påkalla hjälp för att på ett tekniskt riktigt sätt kunna presentera sitt förslag.

Där så är möjligt avgöres belöningens storlek med hänsyn till den besparing, som förslagets realiserande beräknas resultera i. Hänsyn tages emellertid också till det arbete, som vederbörande nedlagt. Som påtagliga resultat av förslagsverksamheten vid G.E:s anläggningar i Schenectady kan nämnas, att i genomsnitt inlämnas ca 40 000 förslag per år. Av dessa belönas omkring 14 000, dvs. 36 %. Den sammanlagda belöningssumman uppgår till i genomsnitt 147 000 dollars per år.

Hjälpreda för bedömning av förslagets värde

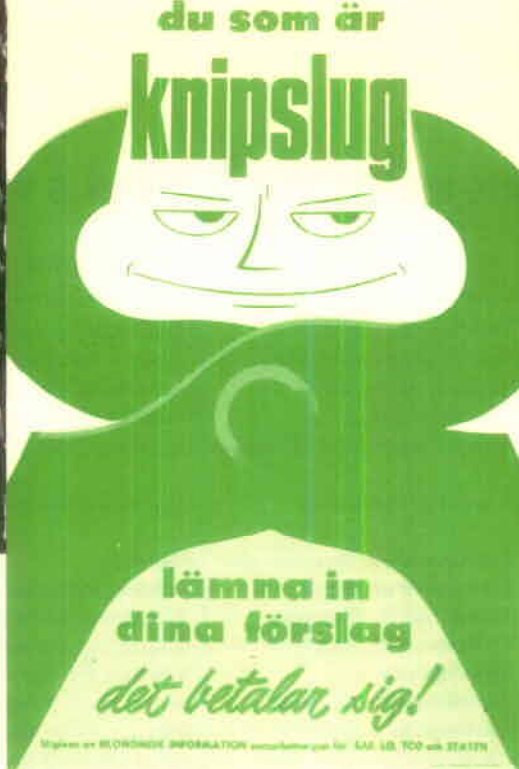
Ett annat företag, som lyckats utomordentligt väl med sin förslagsverksamhet, är *Illinois Central System*. Inom detta företag arbetar man med en generalkommitté och fyra denna underställda lokala kommittéer. Lokalkommittéerna insamlar förslagen och vidarebefordrar dessa till berörda

avdelningschefer, arbetsbefäl och arbetarrepresentanter. För bedömning av förslagets värde har utarbetats en särskild hjälpreda. Skulle lokalkommitténs rekommendation inte delas av »remissinstanserna», prövar generalkommittén förslaget genom en särskild undersökning och avgör därefter ärendet. Generalkommittén är f.ö. högsta beslutande instans ifråga om belöningarna. För att de anställda skall hållas å jour med verksamheten, utges särskilda veckomeddelanden, innehållande rapporter om inkomna förslag, belönade sådana etc. Förslagsställarens namn utsättes inte, förrän förslaget slutligt antagits. Vid sidan om penningpremier kan förslagsställaren i speciella fall bli tilldelad förtjänsttecken i guld eller silver. Inom företaget i fråga drar man sig inte för att under arbetstid bedriva propaganda för förslagsverksamheten. En särskild film har man låtit framställa för visning bl.a. i samband med arbetsplatsmöten.

En redogörelse för sju års förslagsverksamhet uppvisar sammanlagt 175 000 inlämnade förslag.

Tegelpressare Rudolf Schier på Chamottefabrikerna i Höganäs är pappa till en anordning på denna kamintegelpress, varigenom teglet kan riskfritt lyftas bort av fräntagaren

Verkstadsarbetare Charles Dahl i Bjuv med det av honom konstruerade pressmunstycket, som ger fyra strängar samtidigt

OLYCKSFALLSRISK VID PRESSNING AV KAMINTEGEL ELIMINERAD

»Framförare för kamintegel på tegelpress» är ett belönat förbättringsförslag av 28-åriga Rudolf Schier i Chamottefabrikerna i Höganäs. Genom denna förbättring skjutes det färdigpressade teglet fram tillräckligt långt för att kunna riskfritt lyftas bort av fräntagaren.

Schier är född i Kattowitz i Polen. Han kom till Sverige 1945 och fick året därpå anställning vid Bolaget. S. trivs utmärkt med de svenska förhållandena, och här till bidrager säkerligen giftermålet med en höganäsflicka. Deras 2½ års pojke är också ett glädjeämne.

Pappan har många strängar på sin fritidslyra. Han är mycket intresserad av akvarellmålning och kolteckning. Att modellera och snickra är också omtyckta hobbies. Några fritidsproblem existerar således inte för S., som med förväntan ser fram mot den dag, då han kan få svenskt medborgarskap.

Forts. fr. s. 13

varav 30 000 eller 16 % belönats med tillhopa 350 000 dollars.

Arbetsbefälets inställning av avgörande betydelse

Vid *General Motors* startade man sin förslagsverksamhet så sent som år 1942. Under de första åtta åren inlämnades inte mindre än 600 000 förslag. Av dessa visade sig 150 000 kunna antagas och belönas. Sammanlagda belöningssumman uppgår till inemot 6 miljoner dollars, dvs. 40 dollars per förslag. Beträffande propagandaåtgärder vid *General Motors* kan nämnas de brev till de anställda, med vilka man försöker stimulera verksamheten. Dessa brev, som, beroende på adressaten, får sin särskilda utformning, sänds bl.a. till förslagsställare, som inte fått belöning för förbättringsförslag, till anställda, som inte deltagit i förslags-

PRESSMUNSTYCKE SOM GER ÖKAD KAPACITET

Utpressning av fyra strängar samtidigt har möjliggjorts genom det munstycke för vakuumpressbräka, som verkstadsarbetare Charles Dahl i Bjuv har konstruerat.

Dahl är tvättäkta bjuvsing och en i födelseorfen välbetrodd man med otaliga uppdrag inom det kommunala livet. Hans fackliga intressen har kommit till synes i befattningen som sekreterare i avd. 48 under ett 15-tal år.

Förklaringen till den 56-åriga mannens resliga hållning och ungdomliga sinnelag är delvis att söka däri, att han har varit ledare för kvinnliga och manliga gymnastiktrupper i Bjuv under 30 år. Inom Bjuvs Idrottsförening är han hedersordförande efter att i 20-talet år ha varit dess ordförande. Samma post innehar han i idrottsplatsföreningen. Det är en samhällsgagnande insats D. utfört på skilda områden.

verksamheten, samt till anställda, vars förbättringsförslag inte kunnat antagas.

Liksom inom många andra företag framhåller man vid *Remington Rand* arbetsbefälets avgörande betydelse för förslagsverksamheten. När man inom detta företag försökte blåsa nytt liv i verksamheten, startade man med en rad upplysningsmöten för arbetsbefälet. Och först sedan ledningen var helt övertygad om att arbetsbefälet var sålt på idén, introducerades förslagsverksamhetens »new look» för övriga anställda. Under det första året inlämnades cirka 1 000 förslag. Redan andra året steg siffran till 5 421, vilket är liktydigt med att var fjärde arbetare inlämnade ett förbättringsförslag. Belöningssumman steg i takt härmed. Första året stannade den vid 3 550 dollars för att året därpå uppgå till inte mindre än 26 135 dollars.

INTERVJULOTTERIET:

F.d. gruvfogde Johannes Olsson, Hyllinge

Fru Fortuna hade faktiskt en verklig upplevelse i beredskap åt mig, när hon lät lotten i Intervju-lotteriet falla på förre gruvarbetaren och gruvfogden Johannes Olsson i Hyllinge. Dennes födelseår 1863 var redan ägnat att framkalla funderingar av olika slag.

Aldrig hade jag emellertid väntat att möta en så vital 89-åring med så förunderligt väl bevarat ungdomligt sinnelag. Det var liv och lust i hans rörelser, när han med livliga åtbörder underströk sin skildring från trekvarts sekel. Och som han kunde berätta sen! Orden bokstavligen talat rann ur munnen på honom, och han skrattade så hjärtligt åt de glada upplevelser, som plockades fram ur vinnenas gömslen.

Trots att synen, vilket jag erfor under samtalets gång, inte bevarat samma ungdomlighet som övriga sinnen, tycktes det som om ögonen spelade med, när hela ansiktet vid minnet av någon trevlig paschasa var som ett enda leende. Och det var kraft i stämman, när han berättade episoder, vars sanningshalt han tydligen ansåg sig behöva markera med extra tonfall.

Inget bud till skolgång

— Min vaggga stod i Ekeby. Närmaste skola låg i Södra Vram, men när jag kommit upp i skolåldern, fick jag aldrig något bud att infinna mig till undervisning. Och så blev det aldrig någon skolgång för min del.

— Vid 12-års ålder — det var år 1875 — fick jag jobb vid Schakt »sexan» i Billesholm. Arbetet började kl. 6 på morgonen och slutade vid samma tid på kvällen. Vi pojkar fick efter slutad arbets-

dag omedelbart sätta oss på »skolbänken». Undervisningen leddes av en f.d. knekt. Trötta och hungriga, som vi var, hände det ofta, att vi somnade in. »Knekten» blev rasande och slog oss, så det visslade. Först så småningom gick det upp för honom, att det var trötthet och inte slöhet från vår sida. Det var en ångerfull lärare, som därefter uppdelade oss i grupper, som fick turas om med 20 min. sömn och undervisning. Och sedan gick det bättre att inhämta den undervisning han hade att ge. Jag gifte mig längre fram i tiden med en lärarinna, och uppväxtarens bristande skolundervisning kompletterades givetvis därigenom.

Primitiv gruvsdrift

— Våra dagars gruvarbetare kan säkerligen inte göra sig en föreställning om under vilka primitiva förhållanden gruvdriften bedrevs på den tiden. Schaktet var 70—80 fot djupt, och vi klättrade ner och upp på stegar. Kolen hissades upp i korgar, flätade av pilekäppar. Ifrån brytningsorterna ut till huvudorten drog vi korgarna på »pramar», visserligen på fyra hjul, men de gick ej på spår utan på utlagda brädländgångar. Vi drog med linor runt om livet, och de skar in i köttet, så att det ibland blev stora sår. Vi slet okristligt!

— Luftcirkulationen ordnades genom öppen eld i järnkorgar. Över elden lurade vi sill och stekte potatis. Den som hade det så bra ställt, att han kunde hålla sig med fläsk, kallades för en »riker jäkel». Dricksvatten tog vi i den öppna gruvrännan. Det var våta orter, så vatten saknades sannerligen inte!

— För belysning använde vi talgljus och längre fram oljelampor av järn. Ganska ofta hände det, att dessa på grund av gasutveckling exploderade, och det blev ibland kraftiga smällar.

— På den tiden hade vi inte dynamit. Det gällde att kila ner allt, och man kunde få stå tio timmar i sträck utan att räta på ryggen. Kilarna var av järn på en halv meters längd, och de slets upp för dagen.

— Efter slutat jobb fick vi tvätta oss i vattenhoar av trä i torkboden, som var uppförd av sandstensblock. Kläderna torkades ovanför de eldkorgar, som jag berättade om nyss.

»Besk krökare» som medicin

— Under fem års tid var en tysk ingenjör Herman Halberstedt anställd som driftsingenjör. Det

Forts. på s. 18

Den pigge 89-åringen Johannes Olsson, Hyllinge, ger en livfull skildring av gruvarbetet på »den gamla goda tiden»

Gruvarbetare Ossian Svensson, Höganäs, f. 1882

1 S. är född i Hälsingborg, men räknar sig som genuin höganäsare. Då han var tre år gammal, flyttade nämligen hans föräldrar till Höganäs.

Vid 12 års ålder började han vid Bolaget med olika anställningar vid Diverseavdelningen som murarhantlangare, växelpojke och arbetare vid Ryds gamla askebruk. Liksom för flertalet av kustens pojkar stod hans håg till sjön, och han provade på sjömanslivet under ett års tid. S. återkom till Diverseavdelningen, men efter tre år överflyttades han till gruvdriften. Efter 33 år som gruvarbetare var han åter sysselsatt vid fabriksdriften, intill dess han pensionerades vid 70 års ålder. S. hade då pliktroget tjänat Bolaget i 57 år. 1938 erhöll han Pro Patrias silvermedalj.

I yngre år var S. intresserad medlem i Höganäs Musikkår.

Arbetsbas Otto Olsson, Skromberga, f. 1884

2 Sin första sysselsättning vid Skrombergaverken började O. redan som 13-åring. Han körde då posten mellan Ekeby poststation och Skromberga. Då det var ganska påfrestande att köra den tunga dressinen, slutade han snart. Ett par år senare återkom han men trivdes ej heller då med det arbete han fick.

Från 1903 har O. varit Skrombergaverken trogen. Efter tio års sysselsättning under jord som gruvarbetare vid Schakt Konsul överfördes han till lastningen och därifrån till klinkersorteringen. 1936 befordrades O. till arbetsbas vid packningsavdelningen, och denna befattning har han haft fram till pensioneringen vid senaste årsskiftet.

Arkitekt Martin Cronsiö, Bjuv, f. 1885

3 Arkitekt Cronsiö är född i Malmö, där han även fick sin utbildning. Sin anställning vid Höganäsbolaget började han 1912.

Första uppgiften blev bebyggelsen vid den då nysänkta gruvan i Nyvång, där ett helt samhälle skulle byggas upp. Efter några år väntade samma uppgift i Gunnarstorp. Livlig byggnadsverksamhet har även varit rådande vid Billesholms-, Bjuvs- och Hyllingeverken.

Arkitekt Cronsiö, som även har haft uppsikten och omvårdnaden av bolagets samtliga fastigheter vid ovannämnda verk, är sedan omkring 20 år tillbaka bosatt i Bjuv. Han har där varit mycket intresserad av och flitigt anlitad för kommunala uppgifter.

Fabriksarbetare Martin Hansson, Skromberga, f. 1883

Skromberga, f. 1883

4 Hansson är infödd skrombergabo. Sedan sitt femtonde år har han arbetat vid Skromberga gruvor och fabriker, tills han pensionerades för något år sedan. H. hade då sammanlagt 52 tjänsteår vid Bolaget.

Han började som nattarbetare i Schakt Kristina 1898, där han lagade spår och rensade »rännor» under ett års tid. Sedan blev han dragare och kolhuggare i nämnd ordning, men överfördes år 1930 till diverseavdelningen vid Skromberga fabriker. Denna anställning slutade han på grund av sjukdom.

I sin krafts dagar var H. ledamot i Ekeby kommunalfullmäktige, i avd. 29 och i Koop. trätoffelfabriken. Han är fortfarande kassör i Skromberga Svinförsäkringsförening. Numera tar hus och trädgård hans »lediga» tid i anspråk.

Fabriksarbetare Axel Jakobsson,*Höganäs, f. 1885*

5 Född i Höganäs började J. vid 12 års ålder som »stryke-påg» i fabrik IV. Han har sedan arbetat som slagare i fabrik V, varit anställd i brunnverkstaden i Rörfabriken i olika etapper, vid sjölastningen och till sist på röravdelningen i Stengodsfabriken.

J. erhöll Pro Patrias medalj år 1938 och hade vid pensioneringen 55 tjänsteår vid Bolaget. Fritiden har han använt till att hålla fastighet och trädgård i ordning.

Sorterare Karl Albin Larsson,*Höganäs, f. 1886*

6 L. är född i Väsby och började vid 12 års ålder i »Blåkulla», som fabrik III i Höganäs mera allmänt kallades förr i tiden. Han var knuten till tegelfabrikationen fram till 1910 och hade då även provat på slagarjobbet i några år. I Rörfabriken arbetade L. sedan till 1927, vilket år han blev rörsorterare. Denna sysselsättning innehade han till pensioneringen.

L. har sökt och funnit avkoppling på sina cykelturer. Nu fördriver han tiden med litteraturläsning.

Diversearbetare Anders Nilsson,*Gunnarstorp, f. 1882*

7 N. började på sjön vid 14 års ålder och tog fyra år senare värvning vid flottan. Efter slutad militärtjänstgöring blev han byggnadsarbetare i Landskrona. 1908 fick han anställning vid gasugnarna i Skromberga och transporterades sedan till Nyvång som gruvarbetare. Under två år var han därefter åter sysselsatt inom byggnadsbranschen men återgick till gruvan, denna gång i Gunnarstorp.

Efter 12 års arbete under jord placerades N., till följd av en ryggskada, som reparatör vid Bolagets fastigheter. Han överfördes 20 år senare till fabriksdriften i Bjuv, där han slutade sin anställning vid Bolaget.

Fritiden har upptagits av fackligt och kommunalt arbete.

Murare Otto Persson, Höganäs, f. 1886

8 P. är född i Höganäs men i den del av samhället, som då hörde till Väsby. Han började som »strykpojke» i cementladan 1899 och försökte sig sedan på elektrikerjobbet under ett år. Under sju års tid lärde han därefter till murare och återkom till Bolaget 1912.

I 40 år har han sedan murat in åtskilliga höganästegel. Det finns nog inget järnverk i landet, där P. inte har varit med sin murslev och hammare. Han har även murat för Bolaget i England, Skottland, Norge, Finland och Danmark.

I 16 år har P. varit underhandlare. Sjön har alltid utövat sin lockelse på honom, och dit ställes dagligen promenaderna. När den båt blir färdig, som han själv håller på att bygga, får man väl ännu oftare söka P. vid havet.

Gruvarbetare Karl Andersson, Bjuv, f. 1882

9 A. är född i Bjuv och började i bruket vid 14 års ålder. Två år senare blev han gruvarbetare i Bjuv, men slutade på hösten 1902. Han arbetade då till Färöarna, där han arbetade i en s.k. kryppgruva. På våren kom han tillbaka till fädernebygden och fortsatte sitt underjordsarbete till 1947, då han transporterades till tegelbruket. Han pensionerades i våras.

A. har erhållit Pro Patrias medalj. Han var gruvarbetarnas underhandlare under ett par perioder och har som sådan tagit många duster med inte mindre än tre direktörer.

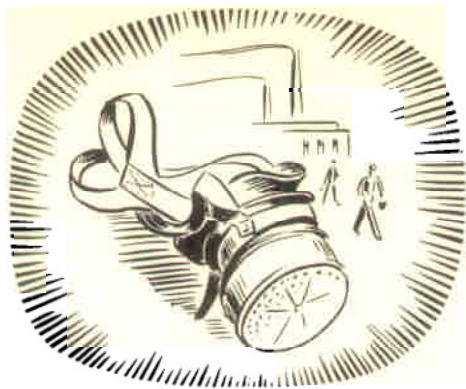
Folkets hus styrelse har han tillhört i tio år, därav sex som ordförande. Efter ett arbetsfyllt liv njuter han nu sitt otium i samma hus på gamla Platsen, där han är född, och där han för övrigt har bott i hela sitt liv.

Gruvarbetare Bernhard Reimers, Nyvång, f. 1884

10 Född i Voxtorp i Halland fick R. sitt första förvärvsarbete inom jordbruket. År 1902 tog han anställning vid fabrikerna i Skromberga men flyttade snart över till gruvdriften. Från 1911 har han arbetat i Nyvångs gruva fram till pensioneringen efter femtio tjänsteår vid Bolaget.

Fritiden har R. till fullo utnyttjat dels som ombud för livförsäkringsbolag i nära fyra decennier, dels som mångårig ledamot i fullmäktige, skolrådet och fattigvårdsstyrelsen.

Säkerhets- tjänsten

Tipsvinst hägrar

Ett nytt premieringssystem för olycksfallsfritt arbete har fr.o.m. 1 juni på försök införts vid Schakt Gustaf Adolf. I princip är systemet lika med tidigare lottpremiering men skiljer sig från detta därigenom, att i stället för lotter erhålles rätt att inlämna ett eller flera 36-raders systemtips.

Genom detta sätt att belöna olycksfallsfritt genomfört arbete hoppas vi kunna höja det allmänna intresset för skyddsarbetet och hos varje anställd skapa viljan att själv undvika olycksfall och att hjälpa kamraterna att icke råka ut för sådana.

Skulle de anställda i Schakt Gustaf Adolf finna denna nya form av premiering tilltalande och lämplig, kommer den eventuellt att utsträckas till att omfatta även övriga anläggningar, som visar sig intresserade.

Tippa system kan löna sig -- tippa system gratis bör kunna löna sig ännu bättre. Vi önskar Schakt Gustaf Adolf massor med 12:or!

INTERVJULOTTERIET, forts. fr. s. 15.

var en hejdundrande karl, som införde en hel del förbättringar i driften.

På den tiden kom arbetssökande från olika delar av landet. En hel del var sämre element med tidigare äventyrligt liv. När man så vid sjukdom kunde få gå upp till kontoret -- ett litet träskjul -- och få sig en »besk krökare» som medicin, är det tydligt, att sjukdomsfallen blev många. Och »medicinen» fick inte alltid önskad inverkan på patienten. Oroligheter uppstod ibland, och tanken var att anställa en polisman. Halberstedt ansåg detta som en onödig åtgärd och åtog sig att själv svara för ordningen. Och det gjorde han sannerligen också. »Ä ni fulla, så ni inte ser flua på vägg, så ble inne», sa han. Om någon inte lydde detta välmenta råd utan ställde till bråk, så blev han linjerad från nacken ner till stortån. Halberstedt var kunnig i boxning, ska ni veta.

-- Trots sitt hårda regemente blev H. mycket omtyckt inte minst för sitt goda hjärta. Vid sjukdom i arbetarfamiljerna var han inte sen att lämna

Kranbiträdet Hans Wendler, Höganäs, visar användningen av den nykonstruerade stoppskon med handtag. Praktisk och riskfri.

Stoppsko med handtag

Vid framspelningen av slig- och kolvagnarna vid Järnsvampsverket i Höganäs har tidigare använd metod att stoppa vagnarna inte varit helt riskfri. De lokala förhållandena tillåter inte, att man begagnar sig av mekanisk anordning. En i ena ändan avfasad träklots placerades i stället med handen på spåret framför vagnen. Mannen, som utförde denna manöver, var dessutom tvungen att hålla fast i klotsen, tills rörelsen i tågsättet upphört, ty annars kunde klotsen falla ned och vagnarna fortsätta framåt.

Nu har träklotsen försetts med speciell anordning, vars konstruktion framgår av bilden. Härigenom har olycksfallsrisken eliminerats, varjämte arbetet kan utföras bekvämare.

Jbk

ekonomisk hjälp ur egen börs, och han intresserade sig för alla. Då han lämnade Billesholm, var det många av de gamla arbetarna som grät.

— År 1906 blev jag förflyttad till Hyllinge gruva som gruvfogde. Jag svarade för nattsiftet, och den uppgiften tog all min tid i anspråk. Några andra uppdrag har jag inte hunnit med. Så råkade jag 1918 ut för ett ras med åtföljande höftskada, och det var på vippen, att jag hade strukit med. Sedan fick jag ta hand om samhällets park. Jag hade med min sons hjälp bl.a. åstadkommit ett vackert stenparti med uppåt 600 växter, och ett springvatten fanns också. Många besökare från när och fjärran beundrade parkanläggningen.

Så berättade O. till sist, att han varit pensionerad sedan 1928. Han sköter själv hem och hus håll sedan 15 år tillbaka trots sin försvagade syn. Hans gladaste stunder är, när han för någon besökare får berätta om, som man ofta älskar att uttrycka sig, »den gamla goda tiden».

Ragge

DIVERSE KONCERNNYTT

Försäljningsavdelningen för keramiska produkter, Höganäs:

Bland de större orderna på eldfast tegel märks 1800 ton i kvaliteterna SILIKA, KRONA och BJUF F till SKF i Hofors. 680 ton BJUF S skall levereras till Uddeholms AB i Nykroppa och till Sydsvenska Kraft AB 260 ton avsett för ångpannebygge.

Ugnskonstruktionskontoret har för Täby leveraruindustri i Viggbyholm konstruerat en torkugn och en tunnelugn för bränning av blomkrukor. Vid tre skifts körning har ugnen en kapacitet av tre miljoner blomkrukor per år.

Höganäs har förutom konstruktionen levererat eldfast tegel i kvalitet BJUF S.

Den nya glaserade plattan, modulplattan, ser ut att bli den stora schlager man väntat. Under det halva år, som plattan varit ute i marknaden, har kundernas intresse ständigt ökat. Bland de större orderna märks: 5000 m² till Luossavaara-Kiirunavaara AB i Kiruna, där plattorna användes i de centralt sammanförda gruvstugorna, i badanläggningar och i matsalar, samt 1200 m² för leverans till Tunnelbanan i Stockholm. Dessa senare plattor utföres i en speciell grå gla-

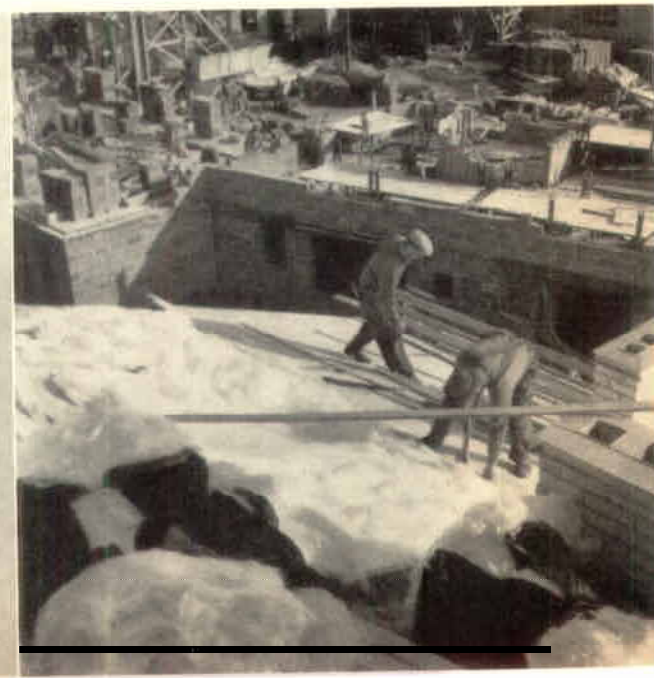
sy. 2000 m² går till AB Skånska Cement-Gjuteriet i Kalmar. Till Sveriges Slakteriförbund i Stenstorp pågår leveranser av 4300 m² modulplattor, och i leveransen ingår dessutom 700 m² halksäkra plattor. För ett nytt mejeri i Örebro levereras 4100 m² modulplattor och 7200 m² plattor av typerna 500, 500 K och 430. 1800 m² glaserade väggplattor har använts vid Kooperativa Förbundets bageri i Göteborg.

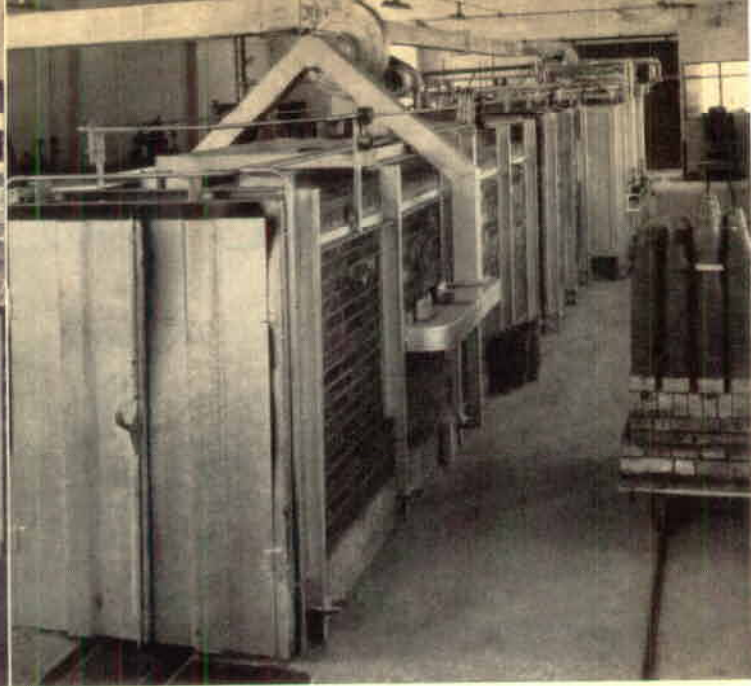
En större kvantitet av syrafasta rör och vaskar skall levereras till Biokemiska Institutionen i Uppsala.

AB Hyreshus i Stockholm har i sina pågående nybyggnader i Kärrtorp använt 7000 m² GLASULLIT. En del av leveransen bestod av 100 mm glasullsfilt, vilken användes för takisolering. Byggmästare O Tjärnberg i Örnsköldsvik har för bl.a. HSB-hus beställt 20000 m² GLASULLIT.

Större leveranser till utlandet: 13000 m² av klinkerplattan nr 450 gul till Sockerfabriken i Puttershoek i Holland. 1000 ton eldfast tegel, kvalitet HÖGANÄS, till Årdal och Sundal verk, Oslo.

T.v.: När gruvarbetare John Jansson den 15 maj kom upp ur gruvan i Billesholm, kunde han vara särskilt nöjd med sin dag. På 70 meters djup hade han funnit 4 väl bibehållna kotor av ett förhistoriskt djur. Det är det första fyndet av detta slag, som har gjorts i Sverige, och anses ha stort vetenskapligt värde. Enligt en av Bolagets geologer, dr E Böllau, härrör kotorna sannolikt från en cirka 4 meter hög dinosaurie eller skräcködlä, som för minst 150 miljoner år sedan levde i de sumpskogar, som nordvästra Skåne då var begåvat med. T.h.: Vid AB Hyreshus nybyggnader i Kärrtorp isoleras taken med GLASULLIT-filt. På betongtaket lägges träreglar och mellan dessa GLASULLIT-filt. Taket täckes med panel.

T.v.: Handöls täljstenskaminer visades på Riksmässan i Jönköping 26 april—4 maj. Tavlorna i mittpartiet visar i ord och bild täljstenskaminens fördelar. T.h.: Den av Ugnskonstruktionskontoret i Höganäs konstruerade tunnelugnen vid Täby lervaruindustri i Viggbyholm, i vilken man kan bränna tre miljoner blomkrukor per år.

Försäljningsavdelningen för specialprodukter. Höganäs:

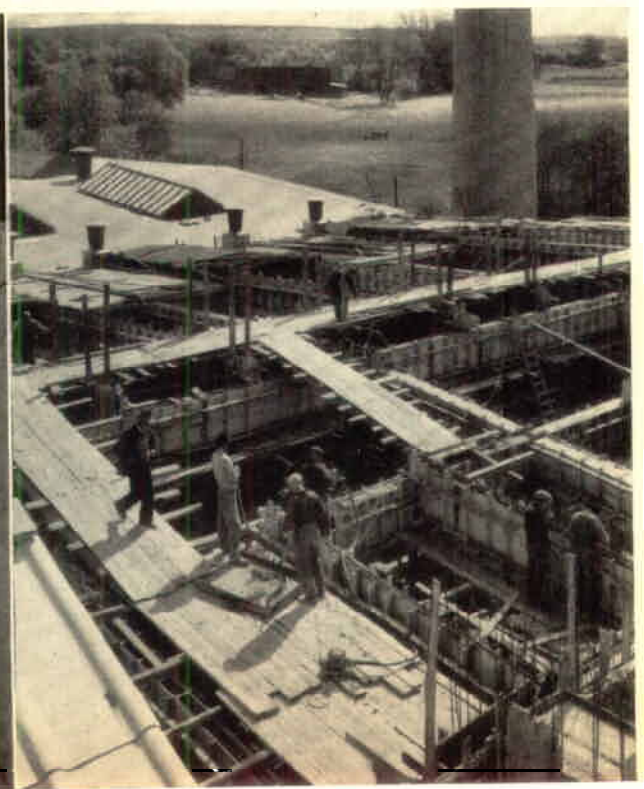
Den i »Brännpunkten» nr 2/1951 spadda utvecklingen av glasullens fortsatta användning i fryshus är på god väg att förverkligas. I Visby på Gotland håller man i dagarna på att färdigställa ett nytt fryshus, som omfattar 2 200 m² tak och väggar, vilka helt isolerats med glasull. Billesholm har för den nya »Frysfabriken» levererat 15 ton GLASULLIT.

Som exempel på vad Gotland producerar, omtalar dir. Pettersson vid Gotlands Frysfabrik AB, att under de fem dagar, då fasanerna

är lovliga, inte mindre än 40 ton skall frysas ner för att sedan distribueras till fastlandet.

I samband med Kyltekniska Föreningens 10-årsjubileum besöktes Sverige av den över hela världen kände kyl- och värmeteknikern professor Watzinger från Trondheim i Norge. Prof. Watzinger, som tidigare haft tillfälle studera glasull i fryshus, dels vid sina egna försök och anläggningar på skilda platser i världen, dels vid Helsingborgs Fryshus, uttalade sin stora tillfredsställelse över arbetena i Visby och sade sig vara övertygad om att glasull är det riktiga materialet för kylisolering.

T.v.: Den över hela världen kände kyl- och värmeteknikern prof. Watzinger (t.h.) samt dir. Brunnzell under besöket på Gotlands Fryshus i Visby, där dir. B:s isoleringsfirma har isolerat samtliga golv och väggar med 2 200 m² GLASULLIT. T.h.: Arbetena med den nya våtpressningsavdelningen i Bjuv pågår planenligt. Den nya byggnaden beräknas vara under tak i augusti månad.

En nyhet vid Gotlands Fryshus är, att mellanväggarna bygges upp direkt av glasull med aluminiumplåtar på båda sidorna. Man har således ingen betongkonstruktion eller annan tyngre och mera arbetskrävande mellanväggskonstruktion.

Den 26 april öppnades i Jönköping årets Riksmässa. Efter tal av landshövding Olle Ekblom och handelsminister Eriesson öppnades portarna till de båda mässhallarna. Höganäsbolaget deltog med en monter för Handöls täljstenskaminer. Kaminerna tilldrog sig stort intresse trots hård konkurrens från andra fabrikat om uppmärksamheten.

Denna monter för Handöls täljstenskaminer kommer också att visas på Skånemässan senare i år.

★

I Skromberga har en förut omtalad tredje kalorifär färdigställt. De tre väldiga apparaterna användes för utnyttjande av rökgasvärme från tunnelugnen.

★

Ombyggnaden av utlastningskajen vid lagerladorna i Skromberga pågår planenligt. Orsaken till att kajen byggs om och att järnvägsspåret höjs är den, att man i sinom tid helt kommer att övergå till transport med truckar i stället för vagnar.

★

AB Industritegel, Helsingfors, hade den 24/4 inbjudit ett 20-tal representanter för främst cellulosaindustrin i Finland till ett informationsmöte om syrafasta material.

I sammankomsten, som hölls i Helsingfors, deltog förutom industriledarna även representanter för Tekniska Högskolan i Helsingfors och för den finska pressen.

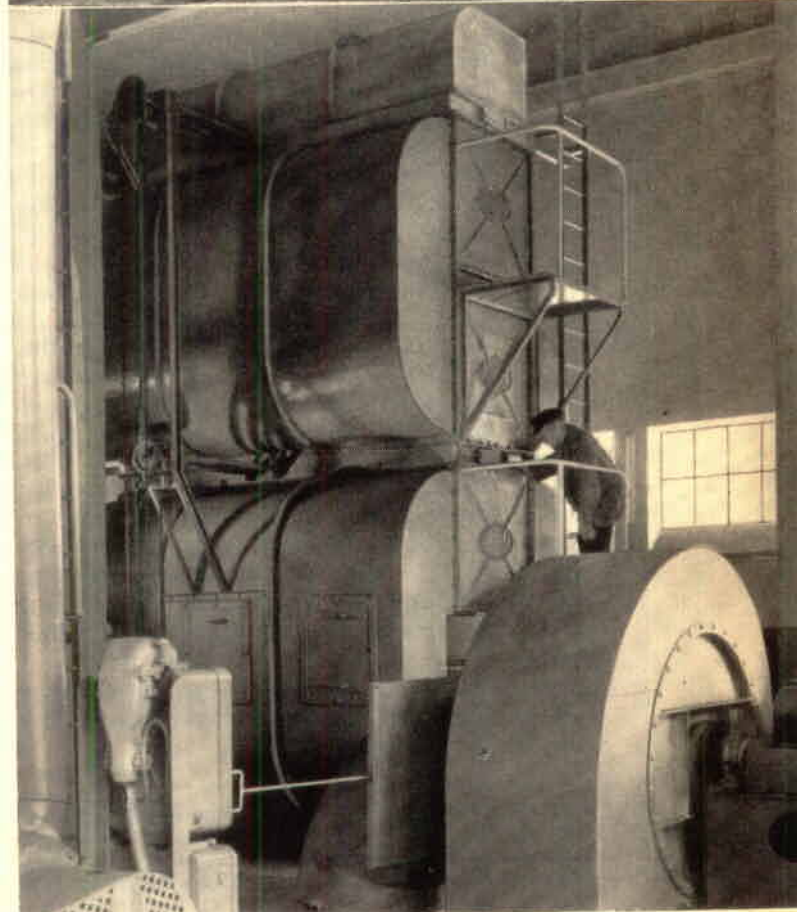
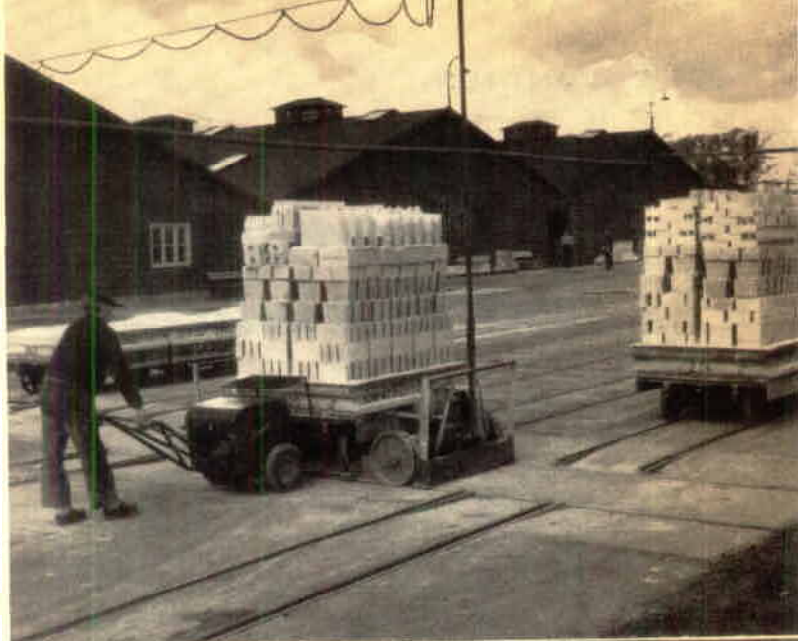
Disp. Luther välkomsttalade, och därefter följde ett anförande av dir. Terling, som lämnade en historisk återblick samt talade om Höganäsbolagets produktion idag och om dagens leveransmöjligheter.

Ing. Wester behandlade i sitt föredrag tekniska synpunkter på syrafast material och uppehöll sig särskilt vid principerna för syrafasta murverk.

Överst: En ny metod att framföra tunnelugnsvagnar har införts vid Bjuvsverken. Vagnarna framdrages och växlas numera av en enda man. På bilden ses Malte Karlsson i arbete med »dragmaskinen», sedan tunnelugnsvagnen växlat med hjälp av den elektriska traversen.

I mitten: Den tredje kalorifären har nu färdigställt i Skromberga. Brännmästare Alfred Jernberg ses här titta till en av de väldiga apparaterna.

Nederst: I Skromberga har utlastningskajen vid lagerladorna börjat att byggas om. Truckförare Erik Larsson »premiär»-lastar en järnvägsvagn.

Bildnings- verksamheten

Arbetsledningens psykologi

är en hermodskurs, som ett 35-tal arbetsledare vid Höganäsbolagets anläggningar i Höganäs, Bjuv, Gunnarstorp och Hyllinge studerat under vintermånaderna. Cirkelledare har varit arbetsledarna Uno Olsson i Höganäs och Henry Johansson i Bjuv. Båda vitsordar kamraternas stora intresse och framhåller samtidigt värdet av kursen.

Som avslutning på studierna hade Bolaget inbjudit till ett samkväm i Bjuvs Folkets hus, varvid chefen för Arbetsgivareföreningens Allmänna Grupp, direktör Lennart Bratt, talade om några synpunkter på arbetsledarens uppgifter. Dir. Bratts föredrag blev en trevligt framförd exposé över hur utvecklingen inom det industriella arbetslivet kommit att ställa allt större krav på människokännedom hos den moderne arbetsledaren. Att kunna leda personal och »ta folk», som det heter, har man mer eller mindre till skänks, men mycket av den konsten kan man tillägna sig genom en rätt inriktad utbildning, framhöll dir. Bratt. Det finns en teknik för umgänget mellan befäl och underordnade, som var och en i arbetsledarställning bör tillägna sig. Viktigt är dock, att tekniken tillämpas på ett förnuftigt sätt. Vänligheten och leendet betyder många gånger det mesta. Föredragshållaren kom också in på informationen till arbetsledarna och framhöll därvid betydelsen av att dessa, som är arbetsgivarens utpost på arbetsplatsen, i första hand får informationer. En stimulerande diskussion följde efter föredraget.

Deltagarna hade tidigare på dagen gjort en rundvandring i Bjuvs fabriker, varifrån nedanstående bild är hämtad.

Fröken Edit Servin övervakar Ingrid Ekstrands och Ulla-Britt Olssons räkneoperationer på kontoristkursen i Höganäs

Fjorton litiga flickor

har med stort intresse deltagit i den vid Huvudkontoret i Höganäs årligen återkommande kontorsutbildningen för nyanställda elever.

Utbildningen har omfattat svenska, räkning, kontorskännedom och uppförande på kontor, företagskunskap, maskinskrivning och stenografi. Folkskollärarinnan Edit Servin, som har undervisat i de två förstnämnda ämnena, har enbart berömmande ord om årets »kull». »De har alla varit så rara och intresserade», var den populära lärarinnans omdöme om eleverna. Lärare i övriga ämnen har varit specialister vid Bolaget. Dessutom har undervisning i räkning på helautomatiska räknemaskiner lämnats av fröken Bodil Sölve, instruktis vid Ätvidabergs Industrier.

T.v.: Arbetsledarna från Höganäs blev i tillfälle att i anslutning till psykologikursen bese Bjuvsverken. Ciceron var verkmästare Einar Gustavsson (t.v.). T.h.: Verkstadsskolan vid Höganäsbolagets Centralverkstad i Höganäs har haft årsavslutning för läsåret 1951—52. 161 elever har deltagit i skolans olika kurser med sammanlagt 634 lektionstimmar. Bilden är tagen, då 1:e ingenjör Malte Johansson överlämnar diplom jämte en penningssumma, som varje elev får efter genomgången fyraårig kurs, till utexaminerade Stig Ebbesson, Hans Tuveesson och Kjell B Johansson.

MED GRUVBEFÄL PÅ INFORMATIONSMÖTE

Vid Höganäsbolaget har hållits arligen återkommande informationsmöte med gruvbefäl. Sedvanlig information lämnades om sådana frågor, som sammanhänger med gruvdriften, såsom produktion, olycksfallsfrekvens, materialanskaffning. Ett 45-tal ingenjörer, förmän och andra till gruvdriften knutna tjänstemän deltog i mötet, som hölls på Stadshotellet i Höganäs.

Bland mötesdeltagarna var också socialattachén vid tyska legationen, fru Klamroth, byråchef Bergh i Arbetsmarknadsstyrelsen, ombudsman Helmer Andersson i Fabriksarbetareförbundet och inspektör Jönsson i Länsarbetsnämnden i Malmö. Dessa personers besök vid Bolaget gällde frågor beträffande den tyska arbetskraften i de skånska gruvorna.

Överingenjör M Smedberg inledde med produktionsöversikt för gruvdriften under 1951 och redogjorde för 1952 års beräknade produktion samt uppgift om resultatet under årets två första månader. Han gav också några synpunkter på arbetsavtalsrörelse, orienterade om personaltillgången vid gruvorna och berörde i samband därmed behovet av ytterligare arbetskraft. Vidare informerades om Bolagets bostadsplaner, om maskinanskaffning samt ny- och ombyggnader inom gruvdriften.

Skyddsinspektören kapten A Jungbeck redogjorde därefter för olycksfallsfrekvensen vid gruvdriften.

Deltagarna i informationsmötet i Höganäs med gruvbefäl ähör med spånt intresse ett av de många föredragen

Det var glädjande siffror han hade att lämna. Såväl antalet olycksfall per 100 årsarbetare som antalet genom olycksfall förlorade arbetsdagar var under 1951 rekordmässigt lågt.

Gruvingenjör S E Jansson i Nyvång höll sedan ett föredrag om »Gruvrationalisering», en revy över utvecklingen under de sista tio åren och de problem, som man står inför i dag.

Efter en måltid visades filmen »Steel man's servant», en i dubbel mening strålande färgfilm över arbetet i de amerikanska stålverken. Som sista programpunkt gjordes en halvtimmes besök i »Mystikens värld» i sällskap med den unge »trolleriprofessorn» Mr. Rolando.

Hälsingborgs Reklamförening inbjöd i april Höganäsbolaget och andra nordvästskånska industrier att deltaga i en specialkurs för växeltelefonister. »Telefonväxeln i ramplyset», som kursen döpts till, hade tidigare med stor framgång genomförts i Stockholm. På programmet ingick bl.a. telefonväxeln som goodwillskapare, kundpsykologi, talteknik samt sätt och vett i telefon. Det hela avslutades med ett studiebesök vid Hälsingborgs Rikstelefonstation. Från Bolaget deltog telefonisterna Anna Olsson, Signe Braun och Inga Olsson, vilka här ses vid det s.k. landsorbsbordet i rikstelefonstationen.

Här bekantar sig (fr.v.) Inga Olsson, Signe Braun och Anna Olsson med en rikstelefonist under en lugnare period i hennes arbete

Ingen risk

Bolagsstyrelsen skall komma och bese fabriken. Driftsingenjören går och ser efter, att allt är som det skall vara. I en avdelning har en arbetare en rock hängande kvar på väggen, och ingenjören säger till, att han måste ta bort rocken.

— Bolagsstyrelsen har varit här flera gånger förr, och jag har aldrig mistat någonting, säger arbetaren.

(»Så väver vi samman», Almedahl-Dalsjöfors AB)

Det Danske Smil

Amerikanerne finder ud af meget forskellig. Nu har de opdaget, at man for at smile kun behøver at sætte 13 Ansigtsmuskler i Bevægelse, mens hele 65 Muskler bruges hver Gang man rynker Øjenbrynene. Det er altsaa mindre trættende at smile end se bister ud og mere behagelig for Omverdenen.

(»Thuleskölden», Thulebolagen)

Överbalanserad budget

Det är ansvarslöst att låta unga människor miss-hushålla med sina inkomster hur som helst, och de föräldrar, som är släpphänta på den punkten och låter sina i förvärvslivet nyss utsläppta barn slippa undan med en inackorderingsavgift långt under självkostnadspris, gör sina barn en björntjänst. Här om någonsin är en överbalanserad budget på sin plats. Tag gärna till i överkant och fondera överskottet till kommande behov! Vid sonens eller dotterns bosättning är även en på detta sätt tvångssparad slant välkommen.

(»Insyn», Husqvarna Vapenfabriks AB)

Om auktoritet

En titel ger aldrig auktoritet att handla. Auktoritet är något, som man får från sina underordnade. Befogenhet att befälla kommer inte från generalen, utan från mannen i ledet.

Auktoritet är inte rätten att ge order, utan auktoritet är förmågan att få något utfört med hjälp av människor. Auktoritet är sålunda något, som man måste förtjäna och återuppnå varje dag under samvaron med människor.

(»W-bladet», Wahlbecks fabriker)

Upplyftande

En maka och mor ska vara som en BH för familjen, hon ska stödja, lyfta och forma.

(»Mjölkdags», Mjölkcenralen)

Försiktighet

Hörde Ni om den lilla gumman, som var i stort behov av 100 kronor, och eftersom hon var religiös, beslöt att skriva ett brev till Gud? När det där brevet kom till posten, visste man inte riktigt, vad man skulle göra med det, men till sist bröt man det, och ett ljushuvud föreslog, att det där var väl ett fall för Sköld — Sveriges finansminister! Nå, brevet hamnade så småningom uppe hos Sköld, och han blev så rörd över den lilla gummans bön om 100 kr, att han tog upp 50 riksdaler ur sin egen börs, skrev ett brev, som han signerade Sköld, finansminister, lade femtilappen i och skickade iväg. Och gumman blev förstas nöjd. Men nästa år var gumman i samma situation igen, hon behövde 100 kronor, och uppmuntrad av framgången förra året satte hon sig ner och skrev ett nytt brev till Gud. »Men», skrev hon längst ner i brevet, »var vänlig skicka det inte över finansminister Sköld, för han behöll hälften förra gången!»

(»Vi tryggare», Sv. Livförsäkringsanstalten Trygg)

Fin uppfinning

En fantasirik konstruktör har kommit med förslag till en ny telefontyp, som han kallar »Kaffemoster». Den kvinnliga (?) tal-trängdheten har en längre tid irriterat honom, och i hans hjärna har då vidstående monstret sett dagens ljus. Den vidhängande kaffekoppen räcker enligt vår sagesmans uppgifter en hel period.

(»Kontakten»,

Telefon AB L M Ericsson)

Rallarbot mot lus

Waldemar Granlund berättar rallarminnen från Porjus-anläggningen 1910. Bland annat förtäljes om hur lusen gjorde sitt inträde i »Lillkojan» — som länge hade varit fri från detta plågoris.

— I min säng, där jag hade lakan, skulle det enligt naturens lagar ha blivit mest av de små djuren, skriver Granlund. Jag hade till sängkompis en, som alltid låg med västen på, och detta hade jag förundrat mig över, ävenså varför jag den första tiden fick något huvudvärk. Nu fick jag förklaringen. Mannen, som var finne, hade en liten bit dynamit inlindad i papper och förvarad i västfickan, och detta gjorde, att vår säng alltid var befriad från ohyra!

(»Vi i Vattenfall», Vattenfallsstyrelsen)

Hem och samhälle

UPPÅT VÄRRE PÅ LABBIS DAG

Det var uppåt värre, då de anställda på Centrallaboratoriet i Höganäs en lördagskväll i slutet av mars firade »Labbis Dag» på Stadshotellet. Överingenjör Eric Bengtsson hälsade välkommen, och efter supén följde roande programpunkter slag i slag.

»Labbis» egen refrängsångerska Clary Nilsson bidrog med en nidvisa, som dock ansågs vara i »snällaste» laget. Då man inte fick höra Hylands »Karusell», ordnades en egen »labbiskarusell». Bl.a. gällde det att lista ut 10 röster intalade på stälband. Segrarna, som uttogs parvis, skickades sedan på mer eller mindre delikata uppdrag. En sketch, kallad »Hos doktorn», väckte allmänt jubel, och revyn »En dag på Labbis» senterades också livligt.

Det vackra värvädrat vid tidpunkten före festen hade förmodligen inspirerat till följande vitsiga inslag:

Män börjar få riktiga värkänslor på Labbis.
Hur så?

Jo, vi har ju både Skog, Lilja och Lindelöf i full Blom.

Ja, visst, och så har vi en Björk från Mölle i källaren.

(Bakom dessa namn döljer sig olika tjänstemän på Centrallaboratoriet. Red:s anm.)

Så trädde dansen under kvällens lopp med liv och lust, och inte minst livfullt var det under ballongdansens. Uppriktigheten i de tacksamhetens ord, som riktades till Bolaget och festkommittén för en ovanligt trevlig afton, var säkerligen inte att ta miste på.

Rika

Bjuvs Musikkår

70-års jubilerade

på »Blå Vinkeln»

I det rika musikliv, som kännetecknar Nordv. Skåne, har Bjuvs Musikkår under år som gått inlagt en framskjuten position. Ett bevis på kårens grundmurade popularitet gavs vid den jubileumskonsert, som hade arrangerats i Blå Vinkeln i Bjuvs Folkets Hus för att celebrera 70-årsminnet av kårens tillblivelse. Vid detta tillfälle tilldelades åtta musiker Riksförbundet Sveriges Amatörmusikkårens guldmedalj.

Av medaljörerna är sju anställda vid Höganäsbolaget, som har bekostat utmärkelserna för dessa. En av dem, Albin Lundblad, har spelat i kåren i 46 år. Av de andra har Axel Johansson tillhört kåren 44 år, Erik Olsson 38 år, Arne Fors 34 år, Alrik Holmgren, Enar Gustafsson och Herbert Hansson vardera 31 år. Den åttonde medaljören, Ivar Johansson med 37 års medlemskap, är anställd vid AB Findus.

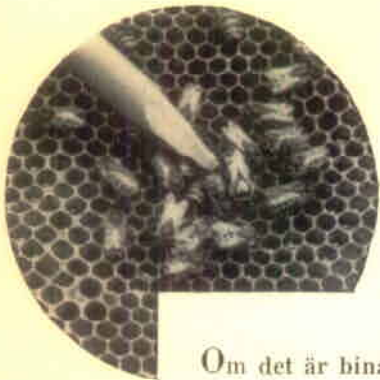
Höganäsbolaget har i alla tider på olika sätt understött musiklivet på de platser, där företaget har sina anläggningar. Den jubilerande kåren, som av Bolaget fått bidrag på omkring 4 000 kronor till instrument förutom årliga anslag, hade ett särskilt glansfullt år 1948 med bl.a. framträdande i radio.

Ege

Nedan t.v.: På »Labbis Dag» plockade »doktor» Bertil Häggström, assisterad av Kerstin Rickhard, bort en »blindtarm».

Här nedan: Vid Bjuvs Musikkårs 70-års jubileum utdelades Riksförbundet Sveriges Amatörmusikkårens guldmedalj till följande (sittande) Erik Olsson, Ivar Johansson (anställd vid AB Findus), Axel Johansson, Albin Lundblad, (stående), Arne Fors, Herbert Nilsson, Alrik Holmgren samt Enar Gustafsson. Den sammanlagda medlemstiden i musikkåren uppgår till inte mindre än 292 år.

Här är den, visen, duktig »värphöna», vingklippt och målad på ryggen

WISE MAMMA TILL

Bland biodlare i Skromberga

75 000 BIBARN

Om det är bina, som har kopierat människornas samhällssystem, eller om det är vi, som har tagit efter binas välordnade samhällen, är en sak som vi här inte skall gå in på. Hur som helst råder det stora likheter mellan en av människors befolkad stat och en bi-stat, där man håller sig med drottning och stort hov (bina tillämpar statsskicket oinskränkt monarki), arbetare och drönare. Ja, det finns till och med utkastare. Det är de som patrullerar på bikupans förstuttrappa eller fluster och ser till, att inga obehöriga kommer in. De skärskådalar alla nykomlingar och luktar för säkerhets skull på misstänkta figurer. Så bivakten påminner i hög grad om de uniformerade farbröder, som posterar utanför vissa näringsställen. Även om de senare inte baktill har en gadd, som de kan sticka ner misshagliga element med.

Allt studera biets liv är verkligen intressant, och den som har bisamhällen finner snart, att han i varje fall för sommaren har sina fritidsproblem lösta. I Skromberga är det ett 30-tal personer, som ägnar sig åt biodling, som inte precis tillhör de mera inkomstbringande sysselsättningarna utan mera får betraktas som en hobby eller, varför inte, bisyssla. I genomsnitt får man 12 kg honung per samhälle, vilket betyder en bruttoinkomst på 48 kr., men härifrån avgår priset för burkar, vidare de cirka 15 kg socker, som bina måste ha som vinterfoder i stället för den honung, som man tar ifrån dem, och så slutligen all underhållsmateriel. Men om man inte främst går in för att skära guld med täljknivar utan i stället fäster avseende vid att få syssla med något omväxlande och stimulerande, då kan biodling varmt rekommenderas.

Flitigt bi med ackord

TVÅ av de mest entusiastiska biodlarna i Skromberga är bröderna Harry och Arthur Fridh, som i den ljuvliga våreftermiddagen med blicken försöker följa ett energiskt bi, som är på hemväg från en provianteringstur för att skaffa honung. Med sin snabel har biet sugit till sig honungen, som under transporten hem lagras i honungsmagen. Biet närmar sig nu, gör en perfekt landning på flustret, visiteras av vakten, verkar att ha alla papper i ordning och blir insläppt.

— Synd att man inte har ett bis storlek, så att man kunde följa med in i kupan och se sig omkring, föreslår signaturen. (E O är inom parentes en av Bolagets mest entusiastiska biodlare. Och vet själv det mesta om bin. Red:s anm.)

— Med fantasins hjälp skulle det väl kunna gå bra, skrattar Harry Fridh, som inte är någon småpojke precis. Om vi startar här från flustret,

där det råder liv och rörelse som på Hamntorget i Hälsingborg under semestertiden, kommer vi genom en tunnel in i bikupan. Vi kan där se, hur biet, som har varit ute på provianteringstur, tömmer honungssaften i en av de många reservoarerna för att sedan bums ge sig ut på en ny runda bland blommorna. Det verkar, som om arbetsbina har fina ackord, tillägger Harry Fridh.

— Den som tycker om värme, behöver inte klaga på den saken inne i en bikupa. Här är en konstant temperatur på 35°, men det behövs också, för i »andra våningen», där den egentliga förrådsplatsen är belägen, ligger bikupans barnbördsavdelning, där det dagligen föds tusentals bibarn.

— Och drottningen är mor till alla bina i samma samhälle. Så det är en 75 000 bin, som kan säga mamma till henne där, säger Arthur Fridh och pekar med en penna på ett bi, som ser lite annorlunda ut än de andra. Det är drottningen, även kallad visen. Som synes har jag vingklippt henne och målat ett litet märke på rygg-sidan framme vid huvudet för att lätt kunna känna igen henne.

— Bidrottningar är mycket värdefulla och importerar ibland till och med per flyg från Amerika. Men så är också en bra drottning utomordentligt produktiv. Sommardag kan hon lägga ett ägg i minuten eller cirka 1 500 om dygnet. Det vore något till värphöna det, skrattar vår biva.

— Det är kring drottningen, som hela livet i bisamhället rör sig. Dygnet om går hon runt inom kupan och lägger ett ägg i varje cell, men så har hon också den mest storstilade uppsättning. Hovstatens arbetsbin står ständigt till förfogande för att ge henne den finaste honung.

Avsatt drottning svärmar

PÅ vår vandring bland biodlarna i Skromberga hamnar vi hos snickaren Gösta Håkansson, som verkligen utnyttjat sin yrkesskicklighet till att bygga två hypermoderna »radhus» åt sina skyddslingar. Han visar oss den halmkupa, som han använder för att fånga in bisvärmar i.

— Vi får låtsas, att vi har en massa bin här under, så nu gäller det att vara försiktig, påpekar Gösta Håkansson. Under halmkupan skjuter jag nu in en bräda, och på den vandrar så bina i täta led över till flustret på den bikupa, som skall bli deras nya hemvist.

— Det kan ju inte bli hur många bin som helst i ett samhälle. Det kommer nya drottningar, och bina gillar som sagt envälde. När den gamla drottningen ser sin ställning vackla, ger hon sig iväg och följs då åt av sina trognaste undersåtar. Man kallar det bisvärm, och det ser ut som ett

Överst: Harry Fridh har för säkerhets skull garderat sig med en slöja för ansiktet. Mitten: Han tar en ram ur kupan, medan brodern Arthur leende ser på.

kompakt moln i luften. Till slut landar svärmen och liknar då en oformlig boll. Då gäller det att hålla sig framme och fånga in svärmen i sin helhet.

Bröllopslycka i högan sky

Inom ett bisamhälle finns det en hel grupp bin, som till synes inte gör just annat än lever gott, och det är drönarna, dvs. hanarna. (Arbetsbina är egentligen könsmässigt utvecklade honor.) Drönarna är något större än arbetsbina, och deras huvuduppgift är att para sig med drottningen, men eftersom hon bara blir befruktad en gång i sitt liv, går kanske tusen bin i varje samhälle som ungarlar och har just ingen mission alls att fylla i sitt biliv.

— När den unga drottningen vill bli befruktad, lämnar hon kupan och flyger i snäva cirklar upp genom luften. Efter henne följer hela horden älskogskranka drönare. Men drottningen svävar allt högre och högre upp. Efter hand sällas de svagare drönarna ut, och till slut är hon ensam med den uthålligaste av sina kavaljerer, och där högt uppe i det blå ständar då bröllopet för det unga paret, slutar herr Håkansson sin romantiska berättelse om drottningens korta men intensiva kärlekssaga.

— Men för drönarna går det ju sedan litet annorlunda. Sommaren igenom går de och har det rätt skönt, men när hösten nalkas och honungsdraget är slut, då är också drönarnas tid ute. De släpps inte in i bikupornas värme utan avlivas obarmhärtigt av sina systrar arbetsbina. Inte längre så romantiskt alltså.

Biodlare får inte vara snarstucken

På gångarna framför kuporna ligger det många döda bin. De flesta är offer för sådana preparat, med vilka man har bepudrat angränsande rapsfält eller besprutat fruktträd. Ofta flyger bina till sådana fält eller fruktträd, och de verksamma och nyttiga bina dödas av de bekämpningsmedel, som är avsedda för skadeinsekter. För att skydda biodlarna tillämpas nu den principen, att fälten i regel inte bepudras under den tid, då bina är ute och samlar honung, men alla biodlare ser med oblida ögon på dylika växtskyddsmedel.

Den som skall handskas med bin, får ju inte vara rädd av sig. Ett och annat bisticke måste han kunna tåla. En biodlare bör skaffa sig slöja för ansiktet och lämpliga handskar, som han har på sig, tills han bekantat sig med sina skyddslingar. Som regel är bina snälla och sticker inte utan orsak, men det finns också utpräglat ilska bina, och dem har man all anledning att närma sig försiktigt. Så måste man tänka på att vara renlig och inte ha någon lukt, som retar bina.

Om Ni tidigare har funderat på att börja med biodling som hobby, vill vi ha sagt, att det är en utomordentligt trevlig och stimulerande fritidssysselsättning, och vi vill samtidigt ge Er rådet: Skaffa en svärm nu genast! Midsommartiden är den rätta tidpunkten att starta ett bisamhälle, om man vill ha det livskraftigt till den kommande vintern! *E O*

När en bisvärm har lugnat sig något så när, kan man hämta in den i en sådan här halmkupa, som Gösta Håkansson demonstrerar

Många tjänstemän med barn och blomma hade sökt sig till Kullaberg för att övervara semesterhemmets invigning. Bilden är tagen, då byggnadskommitténs ordförande, kamrer Åke Engmarker, redogör för anläggningens tillblivelse.

Söndagen den 4 maj stralade solen högsommarvarm över Kullabygden i Skåne. Enbart av denna anledning var Kullaberg ett lämpligt mål för dem som i naturen söker rekreation efter vardagens jäkt. Denna underbara vårsöndag hade emellertid många bolagstjänstemän från Höganäs och de andra verken med familjer begivit sig till Kullaberg även av en annan anledning. Höganäsbolagets Tjänstemannaförenings semesterhem i Mölle stod nämligen färdigt för invigning. Det var ett glädjens ögonblick för tjänstemännen, när direktör P. Eg. Gummeson för första gången hissade den blågula flaggan på semesterhemmets flaggstång efter att ha förklarat anläggningen invigd och döpt den till »Tillflykten».

Som Tjänstemannaföreningens ordförande, Ragnar Engberg, framhöll i sitt hälsningsanförande, var det en önskedröm från många år tillbaka, som nu gått i uppfyllelse. Han betonade, att semesterhemmet placerats i en natur, som söker sin like i vårt land med tillgång till skog, berg och hav.

Byggnadskommitténs ordförande, kamrer Åke Engmarker, redogjorde därefter för anläggningens tillblivelse och överlämnade semesterhemmets nycklar till Tjänstemannaföreningens ordförande.

Den blågula flaggan hissas av dr. Gummeson, som assisteras av Tjänstemannaföreningens ordförande Ragnar Engberg

»Tillflykten»—

Höganästjänstemännens nyinvigda semesterhem

Herr Engberg betygade Tjänstemannaföreningens tacksamhet gentemot Bolagets styrelse och ledning, som möjliggjort semesterhemmets uppförande på ett så förnämligt sätt. Han tolkade också kamraternas tack till direktör Gummeson för den hjälp och alla de goda råd, som lämnats. Även byggnadskommittén och entreprenörerna fick erkännande för väl utförda uppdrag.

I sitt invigningstal uttalade direktör Gummeson förhoppningen, att semesterhemmet inte bara under den närmaste tiden utan allt framgent skulle kunna räkna på tjänstemännens intresse. Här var möjligheter för dessa, sade VD, att komma samman på sin fritid under trevliga former. Alla förutsättningar fanns till trivsel och rekreation. Så förklarade han anläggningen invigd och lät den svenska flaggan för första gången gå i topp.

Namnet »Tillflykten» hade tillkommit genom pristävlan bland Tjänstemannaföreningens medlemmar. Juryn hade omkring 150 namnförslag att välja på, och förste pristagare blev kassör Henry Bergenholm i Bjuv. Andra och tredje pristagarna var från Höganäs, fru Anna Sjöberg och huvudbokförare Carl Persson, som föreslagit namnen »Höganäsgården» resp. »Träffpunkten».

Bilden t.v. ger en föreställning om den underbara natur, som omger semesterhemmet. På var sin sida om flaggstången syns byggnadskommitténs och Tjänstemannaföreningens ordförande, strax innan den senare som bevis på överlämnandet av byggnaden mottager nycklarna till densamma.

Fjorton käcka handölsdamer med fru Gun Nelson i spetsen upplevde begeistrade en skånsk vår under åtta dagars vistelse på »Tillflykten»

I de katolska eller till övervägande del katolska länderna fanns det under skråtiden inte många yrken, som saknade ett skyddshelgon. Man skulle kunna räkna upp en hel rad helgon, men det är icke meningen, utan här skall berättas något om en kult bland gruvarbetarna.

Deras skyddshelgon var en kvinna, den heliga Barbara. Hennes minne firas den 4 december. Om detta helgon förtäljer sagan, att hon levde under det tredje århundradet någonstans i Orienten och var en förtjusande skönhet, som vann allas hjärtan genom sin enastående godhet och älskvardhet. Hon härstammade från en välbärgad släkt. Men hennes familj tycktes ha dyrkat materialismen, ty enligt sagan var pengar, guld och makt familjens enda gud. Som vuxen kvinna gjorde Barbara gemensam sak med de kristna, som på den tiden var fattiga, förföljda och föräklade. Kärleken till nästan och hängivenheten

lands ostprovinser) hade t.o.m. helgonets bild broderad på sina standar, som användes vid Barbarafirandet och vid begravning av kamrater.

På flera platser fanns det i gruvstugorna en större eller mindre bildstod av Barbara. Framför denna samlades gruvarbetarna till en kort bönestund före nedstigningen i schaktet. Men då man i det gamla Österrike vid tillämpning av en ny lagbestämmelse kom underfund med att bönestunden skulle inräknas i arbetstiden, svalnade arbetsgivarnas intresse för den fromma kulten, och den upphörde så småningom. Men i Ruhrområdet fick den en pånyttfödelse genom tyska gruvarbetare, vilka blivit bortdrivna från de tyska trakter, som kom under polsk förvaltning efter det sista världskriget. Arbetsgivarna tycks främja detta helgondyrkande, ty i den finaste gruvrestauranten i Bochum reserverades inte mindre än tre förnämliga platser för statyer av Barbara. Vidare reste

Emil Haase:

Sankta Barbara

GRUVARBETARNAS SKYDDSHELGON

till de kristnas ideal förde rikemansdottern till de lägst stående människorna. Då bröt föräldrarna alla släktskapsband med Barbara, och fadern såg i sin dotter inte bara ett misslyckat barn utan en dödsfiende, liksom han såg en sådan i varje människa, som inte tillhörde de besuttnas skikt. En domstol villfor faderns begäran och dömde dottern i hennes frånvaro till döden. Hon hetsades och förföljdes som ett villebråd. Men hon sökte inte tillflykt och skydd hos de rika och adliga utan hos dem som var lika fattiga, som hon nu var, och vilka fattigdomen tvingade att bryta guld och silver i jordens innandöme. Endast under jorden, där hatet och fiendskapen inte har någon hemvist, där människan är hänvisad till sina kamrater och de fattiga kallar varandra för bröder, endast där kände Barbara sig säker. — Så låter den frommasagan om gruvarbetarnas helgon.

Ända till sekelskiftet var i de flesta central-europeiska kolbrytande länderna den 4 december, Barbaradagen, helgdag. Då vilade arbetet vid gruvorna, och gruvkarlarna — visst inte alla — tågade till kyrkan för att bevista högmässan. Vid detta tillfälle hade de svarta, traditionella uniformer på sig. Det fanns arbetsgivare, som betalade lön för denna helgdag och ibland också en slant därutöver för att göra dagen ännu festligare. Under eftermiddagstimmarna förflyttade man firandet till krogen, och inte så sällan var det dans där. Ännu i dag får man betalt för Barbaradagen i Luxemburg, och man firar den också på sedvanligt sätt. De religiöst betonade sammanlutningarna bland gruvarbetarna (särskilt i Tysk-

land) hade t.o.m. helgonets bild broderad på sina standar, som användes vid Barbarafirandet och vid begravning av kamrater. På flera platser fanns det i gruvstugorna en större eller mindre bildstod av Barbara. Framför denna samlades gruvarbetarna till en kort bönestund före nedstigningen i schaktet. Men då man i det gamla Österrike vid tillämpning av en ny lagbestämmelse kom underfund med att bönestunden skulle inräknas i arbetstiden, svalnade arbetsgivarnas intresse för den fromma kulten, och den upphörde så småningom. Men i Ruhrområdet fick den en pånyttfödelse genom tyska gruvarbetare, vilka blivit bortdrivna från de tyska trakter, som kom under polsk förvaltning efter det sista världskriget. Arbetsgivarna tycks främja detta helgondyrkande, ty i den finaste gruvrestauranten i Bochum reserverades inte mindre än tre förnämliga platser för statyer av Barbara. Vidare reste

fromma gruvarbetare i flera av de många katolska kyrkorna i Ruhrområdet altare med en bild av helgonet i naturlig storlek, omgiven av en krans med brinnande gruvlyse. T.o.m. yrkesskolorna ställer sig i kultens tjänst. Så är t.ex. betygen över avlagd kolbrytarexamen prydda med en Barbara-bild, där helgonet håller sin skyddande hand över en gruvarbetare under hans arbete. Även på annat sätt propageras för kultens återupplivande. Så t.ex. radierade Nordwestdeutscher Rundfunk den 4 december i fjol Barbara-firandet från Bottorpe (Ruhr).

Givetvis firades Barbara-dagen inte endast på grund av religiös övertygelse eller tro. En hel del — och kanhända den största delen — tillvaratog helt enkelt tillfället att ha roligt någon gång under det annars rätt enformiga vardagslivet. Man skall ta dagen som den kommer! Till och med gruvkarlarnas barn fick deltaga i kulten. De fick lära sig en rörande naiv bön till Barbara, som lyder:

*Heilige Barbara, in jeder Nacht
Fahr' mit dem Vater in den Schacht!
Steh' Du ihm bei in jeder Not,
Bewahr' ihn vor dem jähen Tod.*

Fritt översatt till svenska: Heliga Barbara, stig ned i schaktet med far varje natt. Hjälp honom i farans stund och bevara honom från bråd död.

EMIL HAASE, till börden tysk, är ombudsman i Svenska Gruvindustriarbetareförbundet, särskilt i internationella fackliga frågor. Vid uttagningen av tysk arbetskraft till de skånska gruvorna har han varit en värdefull rådgivare.

Sport

GYMNASTIK

Spänstiga husmödrar i Bjuv och Gunnarstorp

Om en stadgad och stadig husmor i medelåldern för så där ett halvsekel sedan hade klätt sig i endast kortbyxor och blus, och därtill stående, sittande eller liggande, inför offentligheten utfört en rad armrörelser och bårullningar, skulle detta betraktats som någonting oerhört. Moralens trogna väktare av båda könen skulle bra nära ha tappat andan i ivern att kommentera skandalen.

Ingen fann det emellertid på något sätt oanständigt eller opassande, när Bjuv-Gunnarstorps husmodersgymnastikförening avslutade säsongen med en uppvisning i Gunnarstorps Folkets Hus söndagen den 11/5, vartill allmänheten fick tillträde. Även om truppen, som består av ett 50-tal husmödrar i olika åldrar, inte nått så långt som Lex. Sofiafläckorna, så var det dock något ditåt. Applåderna var tillräckligt bevis på åskådarnas uppskattning av prestationen. Männan, som naturligtvis mött upp, tittade med stolthet på sina respektive bättre hälften. Näja, det må vara dem förlåtet, om de då och då kastade ett öga också på andras, för jämförelsens skull. Föreningen är ganska ny, den bildades på hösten 1950 på initiativ av fru Britta Emanuelsson, som dessförinnan genomgått en gymnastikledarkurs på Frostavallen.

— Syftet med husmodersgymnastiken är ju inte, att vi ska utbilda oss till artister för att roa allmänheten, utan ändamålet är att ge oss själva stimulans och allsidig motion, framhåller fru Emanuelsson, truppens käcka och energiska ledare. Medlemmarna vet det, fråga dem bara!

Vi vänder oss till en av de äldre gymnasterna, fru Ellen Dahlvig, Bjuv.

— Hur kom det sig, att Ni började med gymnastik vid Er ålder?

— Ja, vi hade aldrig någon gymnastik i skolan, och det var kanske mest av nyfikenhet, som jag gick med, och jag ångrar det inte. Jag känner mig faktiskt som ung på nytt, och jag vill ju inte vara sämre än min man. Han är gruvarbetare, och det är allmänt bekant, att dessa är ovanligt mjuka i lederna. Och så blir humöret bättre, skriv opp det! Jag skulle vilja ställa en uppmaning till äldre husmödrar: Gå med i husmodersgymnastiken!

Fru Maj Cleyndert, Gunnarstorp, tycker att det är roligt med denna avkoppling.

— Det är ju helt andra rörelser än dem man är van vid i hemmet, och de ger en husmor just den spänst, som hon så väl behöver.

Hennes man, gruvingenjör Cleyndert, uppskattar mycket sin makas lekamliga övningar, det kan vi intyga, ty vi har själva frågat honom.

Slutligen träffar vi på fru Birgit Sydbom, Bjuv, som med stolthet visar, att klänningen redan blivit ett par tum för stor kring midjan.

— Jag kände mig rätt mörbultad i början, säger hon, men jag ger mig inte.

Hennes man, som kör i skytteltrafik mellan Schakt nr III och tegelbruket, nickar gillande. Han har inte något emot snäva kurvor, vad kvinnor beträffar.

Förtjusningen är allmän bland damerna, och vi kan inte annat än önska dem lycka till, sedan vi, sett dem i aktion.

Epald Johansson

Säg det med sång...

Direktör Gummesson besökte under ett par februaridagar Västervik för att bl.a. se på den pågående stora utbyggnaden av Slipskivefabriken. Han passade därvid på att inhjuda ett antal tjänstemän vid västerviksanläggningen med fruar till middag på Stadshotellet. Under samvaron sjöngs flera sånger, författade av Slips egen skald Green, bl.a. följande (till melodin av Smålands landskapssång »Röd lysar stugan»):

*Gull lysar teglet, som hägnar fabriken,
skivorna blandas och staplas i rad.
Flammorna stiga från brännugnars diken,
värma till enhet var grovlek och grad.
Skorstenar bolma till arbetets ära,
vittna om männen, som fulla av glöd
skapa betingelser, för att de kära,
som de ha hemma, skall få dagligt bröd.*

*För att det lyckas, som vi producera,
gäller att eniga alla vi stå.
I grund och botten är ingen för mera,
hjälpa varandra skall vi tänka på.
Med gott kamratskap och vänliga sinnen
trivas vi bra och kan bilda ett lag,
som hos oss lämnar de ljusaste minnen,
när efter värvet vi sluta vår dag.* EN

Britta Emanuelsson delar ut spänstmärket till en av gymnasterna i Bjuv-Gunnarstorps husmodersgymnastikförening

BROTNING

Åtta segrar på 19 min.
för Holm i Ekeby »åtta»

Brottningsporten i Nordvästra Skånes gruvdistrikt är nästan lika populär som fotbollen, vilket bevisas av att det finns brottarklubbar i de flesta samhällen. I Skromberga har vi Ekeby BK, som i år lyckades toppa serien och därmed hemföra div. III utan förlust.

Värsta stöttestenen i årets serie var utan tvekan Perstorp, men även detta lag fick ge sig för skrombergapojkarna. Perstorparna har under året förstärkt sitt lag på ett par punkter och lyckades få oavgjort mot Ekeby i första matchen, men i Skromberga Folkets hus fick de »stryk» med 5-3, vilken match betecknades som den moraliska finalen. Denna utgång hade tydligen inte »göingarna» väntat sig, ty förlusten togs mycket hårt.

I Brottarklubbens »åtta» finns ett flertal stabila pojkar. Den stöddigaste är tungviktaren Yngve Holm. I serien har han inte förlorat någon match, och för de åtta segrarna har Holm inte behövt mer än 19 min. och 14 sek. Vid klubbens säsongavslutning kunde Holm till sina övriga meriter anteckna ännu en. Ekeby BK hade i denna sista match som gäster Sveriges bästa klubbtag, Eskilstuna GAK, och Holm kastade då sin motståndare, Lagerström, med ett svängkryss på 35 sek.

Ekeby BK kan i likhet med gruvdistriktets övriga idrottsföreningar och brottarklubbar räkna sig som en Höganäsbolagets klubb. Som framgår av lagkortet har de flesta av pojkarna Bolagets ankarmärke på bröstet. Kanske lite reklam som tack för den ekonomiska hjälp, som klubben erhållit.

Träningen bedrivs i en av kommunens skolor, men tråkigt nog ligger denna skola i samhällets utkant, vilket i många fall verkar menligt för träningen.

Hur det skall gå, sedan klubben kommer i högre serie, kan man givetvis inte förutsäga. Anledning finns emellertid att vara optimist. Flera av pojkarna är unga, och gott reservmaterial finns.

E O

SKYTTE

Hyllingskytt tog Silverpokalen

Då HBS, Höganäsbolagets livaktiga skytteförening, inledde årets tävlingssäsong en vacker måndag, gällde det inteckning i det av Bolaget uppsatta vandringspriset Silverpokalen. Årets inteckning tog I-klass skytten Alvar Nilsson, Hyllinge, som i en vacker serie uppnådde 141 poäng.

Ett större antal skyttar representerande Bolagets verk i gruvdistriktet hade mött upp till banorna i Höganäs. Tävlingarna gynnades av strålande väder, och flera utmärkta resultat noterades. Antecknas bör, att duktiga Gunvor Bengtsson besegrade sina manliga kolleger i klass II.

Skytteföreningens nyvalde ordförande Åke Nygren förrättade prisutdelning enligt följande prislista:

Klass I:	1. Alvar Nilsson, Hyllinge	141 p.
	2. Hans E Andersson, HBS	140 »
Klass II:	1. Gunvor Bengtsson, HBS	119 »
	2. Karl J Olsson, HBS	112 »
	3. Gustav Jönsson, HBS	100 »
Klass III:	1. Hans Högestam, HBS	140 »
	2. Stig Holm, HBS	137 »
	3. Göte Persson, HBS	134 »
	4. Vallentin Herrder, Gun- narstorp	123 »
Klass IV—V:	1. Folke Svensson, Bjuv	136 »
	* A N	

Billesholms-karusell gav 2 600 kr.

Billesholms Gymnastik- & Idrottsförening har tagit ett gott initiativ genom att ordna den s.k. Billesholms-karusellen i avsikt att bl.a. samla in medel till Radiotjänsts landsomfattande insamling för cancerforskningen. Resultatet av de fyra gånger karusellen snurrade i »fullspikat» Folkets Hus överträffade arrangörernas djärvaste förväntningar. Cancerforskningen fick 1 502:79 kronor, föreningen ökade sin kassa med en dryg tusenlapp, och Frälsningsarmén tilldelades något över 100 kronor till sin samhällsgagnande verksamhet. Dessutom hade billesholmarna det trivsamt värre under karusellandet.

Seriesegrande Skrombergalaget. Från vänster: Lagledaren Knut Olsson, Yngve Holm, Stig Friberg, Svante Olsson, Gert Andersson, Sven Nilsson, Inge Bohlin, Bertil Hansson och Bernt »Kroon» Svensson.

Problemspalten

DE TRETTON SKATTKISTORNA

En av forna tiders kaparkaptener, som under sina härjningståg samlat stora skatter av guld och ädla stenar, vågade inte längre förvara dem ombord på sitt skepp. Han placerade dem därför i 13 kistor, som han lastade i en roddbåt. Så tog han sin adjutant med sig i båten, och båda rodde ut till en obebod ö, där skattkistorna skulle grävas ned. Kaptenen, som aldrig gått i någon skola, kunde endast räkna så långt, som fingrarna räckte till. Eftersom han i en strid förlorat ett finger, hade han bara nio kvar, och han skulle nu med hjälp av talet 9 ordna de 13 kistorna så, att han, som han trodde, sedermera kunde kontrollera, att alla fanns kvar. Han ställde upp kistorna, som skissen visar, och började räkna. Han räknade från N till S. Det blev 9. Han räknade från Ö till S med samma resultat. Slutligen kontrollerade han kistorna från V till S, och även här blev det lika många kistor som fingrar. Kaptenen var nöjd och belåten med sin kontroll, och så grävdes kistorna ned i den ordning de var uppställda. Kaptenen förmanade sin adjutant att vakta dem väl och gav sig ut på nya kaparfärder.

Adjutanten, som var mycket sniken, undrade, hur han trots kaptenens kontrollmetod skulle kunna lura sig till en del av skatten. Efter en stunds funderande hade han räknat ut, att han med hjälp av en liten omflyttning utan risk för upptäckt skulle kunna stjäla två av kistorna, vilket han också gjorde. Detta var ju fullt gjort, men kaptenen hade förstås inte så rent samvete han heller.

Efter ett år kom kaparkaptenen tillbaka med

nya skatter. Innan dessa skulle grävas ner, ville han kontrollera, att den gamla skatten var orörd. Kistorna grävdes upp, och han började räkna på fingrarna från N till S, det gick jämnt ut med hans 9 fingrar. Han räknade sedan från Ö till S och från V till S, och även här stämde det. Ja,

nu har vi hunnit så långt i berättelsen, att vi kan lämna de säta vinnerna och fråga: Hur hade adjutanten egentligen burit sig åt?

Lösningar, märkta »De 13 skattkistorna», skall vara Red. för »Brännpunkten» tillhanda senast den 1 aug. 1952. Tre priser på 15, 10 och 5 kr. utdelas som vanligt. Resultatet av tävlingen återfinnes i höstnumret.

Lösning på »De fem brickorna»

Uppgiften kan lösas i lägst 31 drag, vilka ser ut på följande sätt:

1. A - C	9. C--B	17. B -A	25. A - C
2. A - B	10. C - A	18. B -C	26. A-B
3. C - B	11. B - A	19. A-C	27. C-B
4. A - C	12. C - B	20. B - A	28. A - C
5. B - A	13. A - C	21. C - B	29. B - A
6. B - C	14. A - B	22. C - A	30. B - C
7. A - C	15. C - B	23. B - A	31. A - C
8. A - B	16. A - C	24. B -C	

För den matematiskt bevandrade kan nämnas, att antalet omflyttningar (a) för ett godtyckligt antal brickor (n) kan beräknas ur formeln

$$a = 2^n - 1$$

Härav framgår, att antalet omflyttningar stiger mycket hastigt. Om t.ex. värdet $n = 10$ insättes i formeln, så får man

$$a = 2^{10} - 1$$

$$a = 1\ 023$$

Med 10 brickor blir det alltså 1 023 omflyttningar. Tar man 25 brickor, dvs. 5 gånger så många som från början, får man inte mindre än 33 554 431 omflyttningar.

Pristagare blev:

Fabriksarbetare Waldemar Johansson, Bjuvstorp 9, Bjuv, 15 kr.,

Förman Gottfrid Braun, Box 55, Gunnarstorp, 10 kr.,

Chaufför Manfred Bengtsson, Stureholm, 5 kr.

